

แผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๗๐

ของกรมส่งเสริมการเกษตร

คำนำ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาตินโยบายรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการ โดยยึดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย ๔ แนวทาง คือ ๑) การมองเป้าหมายร่วมกัน ๒) การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยและจัดทำข้อเสนอโครงการสำคัญ ๓) การจัดลำดับความสำคัญของข้อเสนอโครงการ และ ๔) การจัดทำแผนปฏิบัติการ

กรมส่งเสริมการเกษตร จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตรให้สอดคล้องกับแผนทั้ง ๓ ระดับ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยได้ถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๗๐ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาสู่แผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในปีงบประมาณ ๒๕๗๐ มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการขับเคลื่อนงาน เนื่องจากปัญหาสำคัญของภาคเกษตรยังไม่ได้รับการแก้ไข ทั้งในด้านโครงสร้างการผลิตของเกษตรกรรายย่อย การปลูกพืชซ้ำซาก ต้นทุนการผลิตสูง และระบบตลาด ประกอบกับปัญหาการจัดทำโครงการงบประมาณปัจจุบัน ดังนั้นในปีงบประมาณ ๒๕๗๐ กรมส่งเสริมการเกษตร จึงมุ่งเน้นการปฏิรูปเชิงโครงสร้างเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรไทย โดยกำหนดกรอบโครงการเป็น ๓ แผนงานหลัก (Flagship Programs) มีการบูรณาการโครงการจาก ๒๒ โครงการย่อย โดยจัดเรียงใหม่ภายใต้ 3 Flagship Programs ดำเนินการในพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายต่อเนื่อง ๓-๕ ปี เพื่อสร้างผลกระทบที่แท้จริง การขับเคลื่อนตามแนวทางใหม่ดังกล่าวจะช่วยลดความซ้ำซ้อนและภาระงาน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ สร้างผลกระทบเชิงระบบที่ยั่งยืน และสามารถสื่อสารที่ชัดเจนกับคณะรัฐมนตรี/สำนักงานงบประมาณ กล่าวโดยสรุป สำหรับงบประมาณปี ๒๕๗๐ “กรมส่งเสริมการเกษตร จะขับเคลื่อน 3 Flagship Programs เพื่อบูรณาการทุกโครงการย่อยให้เกิดผลลัพธ์เชิงระบบ : ความมั่นคงอาหาร การแข่งขันห่วงโซ่มูลค่า และการเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ DOAE 4.0”

กรมส่งเสริมการเกษตร

พฤศจิกายน ๒๕๖๘

๒

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทที่ ๑ สถานการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งเสริมการเกษตร	๑
บทที่ ๒ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ และนโยบายอื่นที่เกี่ยวข้อง	๘
บทที่ ๓ แผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร	๑๙
วิสัยทัศน์ พันธกิจ อำนาจหน้าที่ เป้าหมาย ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑๙
กลยุทธ์:	
กลยุทธ์ที่ ๑ การส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต	๒๑
กลยุทธ์ที่ ๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร	๒๘
และวิสาหกิจชุมชน	
กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๓๔
กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ	๓๗
บทที่ ๔ โครงการของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี ๒๕๗๐	๔๑
๑. การจัดทำโครงการและงบประมาณปี ๒๕๗๐ กรมส่งเสริมการเกษตร	๔๑
๒. โครงการของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี ๒๕๗๐	๔๕

บทที่ ๑

สถานการณ์และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งเสริมการเกษตร

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีการประเมินสถานการณ์ และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งเสริมการเกษตร โดยมีประเด็นท้าทายในปัจจุบันและอนาคตที่สำคัญ ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งผลกระทบต่อ

๑.๑ ห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้าเกษตรได้รับผลกระทบจากปัญหาอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ และภัยพิบัติ ทำให้ปริมาณ คุณภาพผลผลิตลดน้อยถอยลง พิจารณาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศต่อภาคเกษตรพบว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคาดว่าจะสร้างความเสียหายสะสม ระหว่างช่วงปี ๒๕๕๔ - ๒๕๘๘ คิดเป็นมูลค่าสูงถึง ๐.๖๑ - ๒.๘๕ ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ย ๑๗,๙๑๒ - ๘๓,๘๒๖ ล้านบาทต่อปี ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพื้นที่เขตรนอกเขตชลประทาน จะได้รับความเสียหายคิดเป็นมูลค่า ๐.๓๘ - ๒.๑๖ ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ย ๑๑,๒๔๕ - ๖๓,๔๒๐ ล้านบาทต่อปี ขณะที่พื้นที่ในเขตชลประทานจะได้รับความเสียหายคิดเป็นมูลค่า ๐.๒๓ - ๐.๖๙ ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ย ๖,๖๖๗ - ๒๐,๔๐๕ ล้านบาทต่อปี ดังนั้นการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก โดยการทำเกษตรแบบรู้เท่าทันสภาพภูมิอากาศ (Climate Smart Agriculture : CSA) ตลอดจนระบบการประเมิน และบริหารจัดการความเสี่ยงในอนาคต (Future Risk Assessment and Management) ซึ่งรวมถึงระบบ ประกันภัยพืชผลเกษตร และระบบ Green Premium (การอุดหนุนส่วนต่างราคาสินค้าที่ผลิตแบบ eco friendly ซึ่งมีต้นทุนเทคโนโลยีสูงกว่าสินค้าทั่วไป และหรือการออกกฎหมายเพื่อเพิ่มต้นทุนให้สินค้าที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงกว่าโดยเปรียบเทียบ) จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง เพื่อยกระดับผลิตภาพการผลิตภาคเกษตร ให้เหมาะสมกับความได้เปรียบในการแข่งขันของประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าและความเร็ว ของเทคโนโลยีทุกด้าน (Bio Circular Digital Technology) ที่ต้องระมัดระวังผลกระทบต่อระดับความเหลื่อมล้ำ และโอกาสเข้าร่วมห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรมูลค่าสูง ซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับระดับความยากจนทั้งด้านบวก และด้านลบ (การเข้าถึง การใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกันของปัจเจกบุคคล)

๑.๒ ห่วงโซ่อุปสงค์ความต้องการซื้อสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ และบริการที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบ จากพฤติกรรมผู้บริโภคมีความต้องการสินค้าที่มีกระบวนการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถแสดงข้อมูล หลากหลายสินค้า การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ข้อมูลการใช้น้ำ ข้อมูลด้านโภชนาการและคุณภาพ โดยการสร้างและพัฒนา มาตรฐานกระบวนการผลิตสินค้า และมาตรฐานสินค้า ที่สะท้อนหรือแสดงถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความเชื่อมั่นและสร้างความพึงพอใจสำหรับผู้บริโภค (Consumer Preferences) เช่น Carbon Footprint, Water Footprint, EUDR, RSPO, Human Rights (Gender Women Children Rights) etc. ดังนั้น การออก ข้อกำหนดมาตรฐานกระบวนการผลิต มาตรฐานสินค้าที่เทียบเคียงมาตรฐานสากล และระบบบริการตรวจสอบ รับรองมาตรฐาน จึงเป็นความจำเป็นที่สอดคล้องกับหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (Most Favored Nations Treatment : MFN) ตลอดจนการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตได้พัฒนาปรับการผลิตและสามารถ ตรวจสอบรับรองมาตรฐานเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้าเกษตรของโลกได้อย่างทันการณ์

๒. การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emission)

การประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ ๒๖ (United Nations Framework Convention on Climate Change Conference of the Parties) หรือ COP26 ที่เมืองกลาสโกว์ ประเทศสกอตแลนด์ ได้มีการวางแผนการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สู่ชั้นบรรยากาศโลก โดยมีเป้าหมายจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิของโลกไม่ให้เกิน ๒ องศาเซลเซียส และตั้งเป้า ไว้ที่ ๑.๕ องศาเซลเซียส ซึ่งประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน

(Carbon Neutrality) ภายในปี ๒๕๙๓ และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emission) ภายในปี ๒๖๐๘ ซึ่ง Net Zero Emission คือ การไม่ปล่อยก๊าซที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนเพิ่มขึ้น โดยทำได้ทั้งการลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือชดเชยด้วยการกำจัดก๊าซดังกล่าวเท่ากับจำนวนที่ปล่อยออกไป สำหรับภาคการเกษตรถือเป็นภาคการผลิตที่เป็นส่วนสำคัญในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าว การเลี้ยงปศุสัตว์ รวมถึงการใส่ปุ๋ย และการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ดังนั้น ภาคการเกษตรและภาคธุรกิจเกษตรจึงต้องเร่งปรับตัวเพื่อลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างจริงจัง เนื่องจากประเทศคู่ค้าที่สำคัญอาจมีการออกกฎระเบียบทางการค้าใหม่ ๆ ที่มุ่งเน้นในประเด็น Net Zero ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ของไทยในอนาคต หากเกษตรกรและผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรปรับตัวไม่ทัน

ในการประชุม COP30 ที่จัดขึ้น ณ เมืองเบเล็ง สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ระหว่างวันที่ 10 - 21 พฤศจิกายน 2568 : ประชาคมโลกเร่งลดอุณหภูมิโลกให้ได้เร็วยิ่งขึ้น เพื่อจำกัดอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกไม่ให้เพิ่มขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียส เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายในรูปแบบต้นทุนของการไม่ลงมือทำด้วยการเปลี่ยนผ่านพลังงาน และการกำหนดตัวชี้วัดการปรับตัวระดับโลก โดยประเทศร่ำรวยให้คำมั่นจะเพิ่มวงเงินช่วยเหลือประเทศยากจนเพื่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตามแผนทางการเงิน “Baku-to-Belém Roadmap” เป้าหมาย 1.3 ล้านล้านดอลลาร์ นอกจากนี้ 122 ประเทศที่เข้าร่วมการประชุม COP30 ได้ส่งแผนลดก๊าซเรือนกระจก (NDCs) ที่ปรับปรุงหรือแผนใหม่ ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจที่คำนึงถึงสภาพภูมิอากาศอย่างจริงจัง และประเทศไทยได้เสนอเป้าหมาย NDC 3.0 สำหรับปี ค.ศ. 2035 และเลื่อนเป้าหมาย Net Zero ให้เร็วขึ้น 15 ปี เป็นภายในปี ค.ศ. 2050 จากเป้าหมายเดิมที่กำหนดไว้ในปี ค.ศ. 2065

๓. โครงสร้างประชากรโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

โครงสร้างประชากรโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลกระทบต่อปริมาณของกำลังแรงงานที่ลดน้อยถอยลง (กำลังแรงงานหมายถึงบุคคลที่มีช่วงอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี ณ วันสำรวจ) (การอพยพแรงงานสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการที่ซึ่งมี Income Elasticity สูงกว่าภาคเกษตร) และการเปลี่ยนแปลงของระบบอาหารและแบบแผนโภชนาการ (ผู้คนเน้นมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารและโภชนาการเพิ่มขึ้น เช่น พฤติกรรมและความต้องการโภชนาการกลุ่มคาร์โบไฮเดรต (แป้ง น้ำตาล) ไขมัน และความเค็ม ลดน้อยถอยลง ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านการเงิน ระบบสุขภาพ ฯลฯ เช่น กลุ่มผู้บริโภควัยเกษียณ มั่งคั่ง) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบการผลิตสินค้าเกษตรที่รองรับการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกษตรเข้มข้น เพื่อทดแทนกำลังแรงงานที่ลดลง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับแบบแผนการเงินการลงทุนของเกษตรกรตลอดช่วงชีวิต และรูปแบบบริการทางการเกษตรที่พัฒนาตัวเองรองรับข้อจำกัดด้านการประหยัดต่อขนาด (Economies of Scale) ตามพลวัตทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งความจำเป็นต้องสร้างห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้าเกษตรกลุ่ม Plant - Based Food : New Supply Chain Management (อาหารจากพืช) รองรับความต้องการของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงข้างต้น ประเทศไทยสามารถพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสในการขับเคลื่อนประเทศด้วยแนวคิด "เศรษฐกิจอายุยืนยาว" (Longevity Economy) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสทางธุรกิจจากสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งไม่ได้มองผู้สูงอายุเป็นแค่ภาระ แต่เป็นพลังทางเศรษฐกิจที่มีกำลังซื้อ โดยเน้นการยืดช่วงเวลากการมีสุขภาพดี (Healthspan) ธุรกิจที่เกี่ยวข้องครอบคลุมตั้งแต่เทคโนโลยีสุขภาพ (Health Tech) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เวชศาสตร์ชะลอวัย โภชนาการ อสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุ ไปจนถึงผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองไลฟ์สไตล์ของผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตดี

๔. การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก และมาตรการกีดกันทางการค้า

ปัจจุบันประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้เผชิญกับความท้าทายด้านเศรษฐกิจและการค้าของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากการชะลอตัวของโลกาภิวัตน์ (Deglobalization) และการแบ่งขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ เนื่องจากระเบียบโลกใหม่กำลังเปลี่ยนทิศจากมหาอำนาจขั้วเดียวที่นำโดยสหรัฐอเมริกา มาเป็นมหาอำนาจหลายขั้ว เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินเดีย หรือกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ (BRICS) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของประเทศตลาดเกิดใหม่ขนาดใหญ่ เพื่อเพิ่มบทบาทในเวทีระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมีความเสี่ยงจากปัจจัยหลายประการที่ทำให้โซ่อุปทานโลกอยู่ในภาวะหยุดชะงัก ส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและธุรกิจที่มีการเชื่อมโยงกับต่างประเทศ ต้นทุนการผลิตและต้นทุนค่าขนส่งปรับตัวสูงขึ้น ราคาสินค้าโภคภัณฑ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ความผันผวนในตลาดการเงินโลก ประกอบกับการปรับเปลี่ยนกฎกติกาด้านการค้าและการลงทุนของโลก รวมทั้งการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีไขว่คว้า (Non-Tariff Barriers : NTBs) ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเร่งปรับตัวและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน

สำหรับประเทศไทย มีการพึ่งพาและเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น กลุ่มประเทศอาเซียน และสหภาพยุโรป เมื่อเศรษฐกิจและสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อ การส่งออกและการนำเข้าสินค้าและบริการ รวมถึงเศรษฐกิจในภาพรวมของ ไทยด้วย ดังนั้น ประเทศไทยในฐานะผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญของโลก จึงต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมและพัฒนาในทุกมิติ เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการค้าของโลก เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบรุนแรงต่อการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรของไทยในอนาคตๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยเช่นกัน

๔.๑ สหภาพยุโรป (EU)

๔.๑.๑ สหภาพยุโรปได้ผ่านกฎหมายห้ามการทำลายป่า เรียกว่า EUDR (European Union Deforestation-free Regulation) เป็นกฎหมายที่ต้องการจำกัดการทำลายป่าที่เกิดขึ้นทั่วโลก อันเนื่องมาจากการทำอุตสาหกรรมป่าไม้ และการเพาะปลูกทางการเกษตร เป็นกฎระเบียบใช้บังคับกับธุรกิจที่กำหนดไว้ว่า “ผู้ประกอบการค้าปลีก” (Operator) และ “ผู้ค้าผู้นำเข้า” (Trader) ของ EU ต้องทำประเมินการนำเข้าสินค้าโภคภัณฑ์ ผู้ประกอบการที่นำสินค้าเข้ามาในตลาด EU ต้องตรวจสอบห่วงโซ่อุปทานว่า สินค้านั้นไม่ได้ผลิตจากพื้นที่ที่เกิดการทำลายป่าหลังจากปี ค.ศ. ๒๐๒๐ (พ.ศ.๒๕๖๓) เป็นต้นมา ส่วนผู้ค้า ผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบ ที่จะให้ข้อมูลเรื่องห่วงโซ่อุปทานแก่ผู้ประกอบการรายย่อย จากการผ่านกฎหมายดังกล่าวของสหภาพยุโรป กับ ๗ ประเภทสินค้าเกษตร ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เนื้อโค โกลี กาแฟ ถั่วเหลือง ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ และยังมีหมายรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจากสินค้าโภคภัณฑ์เหล่านี้ เช่น เครื่องหนัง น้ำมันพืช ช็อกโกแลต ยางรถยนต์ และเฟอร์นิเจอร์ สำหรับเงื่อนไขของสินค้าที่นำเข้าและส่งออกตาม EUDR ต้องปราศจากการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเมื่อกฎหมายดังกล่าวมีผลบังคับใช้ย่อมส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรของไทย ทั้งในเชิงลบและเชิงบวก สำหรับผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ โอกาสทางการค้าเพิ่มขึ้น หากผู้ประกอบการมีความพร้อมในการตรวจสอบและยืนยันที่มาของผลิตภัณฑ์มากกว่าคู่แข่ง ผลักดันการเฝ้าระวังการทำลายป่า ส่งเสริมการรักษาและเพิ่มพื้นที่ป่า และเป็นการยกระดับการทำธุรกิจอย่างยั่งยืน มีการบังคับใช้กฎหมาย และการจัดเก็บข้อมูล ในส่วนของผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ ผู้ผลิตและผู้ส่งออกเผชิญต้นทุนสูงขึ้น จากการต้องตรวจสอบและประเมิน Due Diligence สินค้าที่จะส่งออกไป EU ผู้ประกอบการรายย่อยอาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขันหากไม่ผ่านเกณฑ์ EUDR หรือมีความเสี่ยงมากกว่าคู่แข่งในด้านการตัดไม้ทำลายป่า และไทยอาจค่อย ๆ หลุดออกจากห่วงโซ่อุปทานและการลงทุนโลก เนื่องจาก EU จะจัดกลุ่มความเสี่ยงของประเทศผู้ผลิตสินค้า หากประเทศใดมีความเสี่ยงสูงก็อาจจะซื้อสินค้าลดลง

สหภาพยุโรปได้กำหนดกรอบระยะเวลาการเริ่มนำกฎระเบียบ EUDR มาสู่การปฏิบัติ (Date of Application) ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดของธุรกิจตามค่านิยามของสหภาพยุโรป คือ ผู้ประกอบการขนาดใหญ่และกลาง

ตั้งแต่วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๘ และผู้ประกอบการรายย่อยและเล็ก ตั้งแต่วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๙ ประเทศไทยได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมต่อกฎหมายดังกล่าว โดยนายกรัฐมนตรีได้ลงนามในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓/๒๕๖๘ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๘ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรที่ได้รับผลกระทบภายใต้กฎระเบียบ EUDR ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันและกำหนดทิศทางในการดำเนินการนโยบายด้านสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ขับเคลื่อนให้สินค้าเกษตรของไทยปลอดจากการตัดไม้ทำลายป่า และสามารถส่งออกสินค้าไปยังสหภาพยุโรปได้ทันกำหนดระยะเวลาบังคับใช้กฎระเบียบ EUDR

๔.๑.๒ มาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) เป็นมาตรการภายใต้นโยบาย European Green Deal ซึ่งให้ความสำคัญกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งในสหภาพยุโรปและประเทศคู่ค้า และบรรเทาปัญหาการรั่วไหลของคาร์บอน คณะกรรมาธิการยุโรปได้ออกชุดข้อเสนอแนะนโยบายและกฎหมายด้านพลังงานและสภาพภูมิอากาศ “Fit for 55” โดยเป้าหมายของร่างกฎหมายดังกล่าวคือการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกร้อยละ ๕๕ (จากระดับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี ๑๙๙๐) ภายในปี ๒๐๓๐ (European Commission, ๒๐๒๑) และมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความเท่าเทียมทางต้นทุนราคาคาร์บอนของสินค้าที่ผลิตภายในและภายนอกสหภาพยุโรป และป้องกันไม่ให้ผู้ผลิตในสหภาพยุโรปสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน

มาตรการ CBAM มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๐๒๓ โดยในช่วงเปลี่ยนผ่าน (transition period) เน้นการรายงานข้อมูลปริมาณก๊าซเรือนกระจกและผู้นำเข้าสินค้าต้องเริ่มจ่ายค่าธรรมเนียม CBAM ในต้นปี ๒๐๒๖ โดยจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้นำเข้าสินค้าประเภทที่มีการปล่อยคาร์บอนในกระบวนการผลิตสูง (Carbon Intensive Products) ในสินค้า ๕ กลุ่มแรก ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการรั่วไหลของคาร์บอนสูง ได้แก่ เหล็กและเหล็กกล้า ซีเมนต์ กระแสไฟฟ้า ปุ๋ย และอลูมิเนียม โดยสหภาพยุโรปได้กำหนดระยะเวลาบังคับใช้เป็น ๓ ช่วงหลัก ดังนี้

๑) ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๘ เป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน (Transitional Period) ผู้นำเข้าต้องรายงานปริมาณการปล่อยคาร์บอนของสินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมที่กำหนด โดยยังไม่ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมคาร์บอน

๒) ปี พ.ศ. ๒๕๖๙ - ๒๕๗๗ เป็นช่วงบังคับใช้ (Definitive Period) ผู้นำเข้าต้องรายงานปริมาณการปล่อยคาร์บอนของสินค้านำเข้า และต้องซื้อ CBAM Certificates ตามปริมาณการปล่อยคาร์บอนของกลุ่มประเภทสินค้านั้น ๆ ซึ่งในระยะนี้สหภาพยุโรปจะทยอยลดสิทธิการปล่อยคาร์บอนแบบให้เปล่า (Free Allowances)

๓) ปี พ.ศ. ๒๕๗๘ เป็นช่วงที่สหภาพยุโรปบังคับใช้มาตรการ CBAM อย่างเต็มรูปแบบ (Full Implementation) โดยสหภาพยุโรปจะยกเลิกสิทธิการปล่อยคาร์บอนแบบให้เปล่า (Free Allowances) ของทุกภาคอุตสาหกรรม

ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบจากมาตรการ CBAM ทั้งเชิงลบและเชิงบวก สำหรับผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ผู้ผลิตต้องลงทุนในเทคโนโลยีสะอาดและปรับปรุงกระบวนการผลิตเพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน และจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการส่งออก รวมถึงติดตามและรายงานปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์อย่างถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้สินค้าที่นำเข้าในสหภาพยุโรปจะมีราคาที่สูงขึ้น ทำให้ผู้นำเข้าอาจจะลดการนำเข้าสินค้านั้น หรือผู้บริโภคภายในสหภาพยุโรปจะหันมาใช้สินค้าที่ผลิตในสหภาพยุโรปมากขึ้น เนื่องจากมีต้นทุนที่ต่ำกว่า ส่วนผลกระทบเชิงบวก คือ เปิดโอกาสทางการตลาดสำหรับสินค้าที่มีการผลิต

อย่างยั่งยืนและปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ จะได้รับความนิยมมากขึ้นในตลาดยุโรป และยังสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

๔.๒ สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาและประเทศไทยได้ตกลงร่วมกันในกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าต่างตอบแทน (Framework for an Agreement on Reciprocal Trade) เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจทวิภาคี ซึ่งความตกลงว่าด้วยการค้าต่างตอบแทนนี้จะต่อยอดจากความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ยาวนาน รวมถึงสนธิสัญญาไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสหรัฐฯ-ไทย ที่ลงนามในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ และความตกลงว่าด้วยการประกอบการค้าและการลงทุนระหว่างสหรัฐฯ-ไทย ที่ลงนามในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยข้อกำหนดสำคัญของความตกลงฯ จะครอบคลุมถึง:

๑) ประเทศไทยจะยกเลิกมาตรการกีดกันทางภาษีสำหรับสินค้าประมาณ ร้อยละ ๙๙ ครอบคลุมผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์อาหารและการเกษตรทั้งหมดของสหรัฐฯ

๒) สหรัฐฯ จะคงภาษีต่างตอบแทนไว้ที่อัตราร้อยละ ๑๙ สำหรับสินค้าที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศไทย และจะระบупริมาณการนำเข้าที่กำหนดไว้ในภาคผนวก III ของคำสั่งฝ่ายบริหารที่ ๑๔๓๔๖ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๘ ว่าด้วยการปรับเปลี่ยนภาษีที่เป็นไปได้สำหรับพันธมิตรที่มีการจัดแนวร่วม เพื่อให้ได้รับอัตราภาษีต่างตอบแทนร้อยละศูนย์

๓) สหรัฐฯ และประเทศไทยจะทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขมาตรการกีดกันที่มีใช้ภาษีของไทย ที่ส่งผลกระทบต่อการค้าทวิภาคี

๔) ประเทศไทยจะจัดการและป้องกันมาตรการกีดกันต่อผลิตภัณฑ์อาหารและการเกษตรของสหรัฐฯ ในตลาดไทย รวมถึงการเร่งรัดการเข้าถึงสำหรับผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์และสัตว์ปีกที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานบริการตรวจสอบความปลอดภัยด้านอาหารของสหรัฐฯ (FSIS) นอกจากนี้ ประเทศไทยจะแก้ไขประเด็นการค้าที่เป็นอุปสรรคและสร้างความมั่นใจว่าข้อกำหนดที่บังคับใช้กับผลิตภัณฑ์พืชสวนของสหรัฐฯ รวมถึงสำหรับกากธัญพืชจากการกลั่นที่ละลายน้ำได้ จะอยู่บนพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และการประเมินความเสี่ยง ไทยมุ่งมั่นที่จะยอมรับใบรับรองที่ตกลงร่วมกันในปัจจุบัน ซึ่งออกโดยหน่วยงานกำกับดูแลของสหรัฐฯ

๕. ไทยมุ่งมั่นที่จะนำมาตรการปกป้องสิ่งแวดล้อมในระดับสูงมาใช้และดำรงไว้ และบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการดำเนินมาตรการเพื่อต่อสู้กับการค้าผลิตภัณฑ์ป่าไม้ที่เก็บเกี่ยวอย่างผิดกฎหมาย สนับสนุนเศรษฐกิจที่ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ยอมรับและดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนการประมงขององค์การการค้าโลก (WTO) อย่างสมบูรณ์ และต่อสู้กับการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และการค้าสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย

๖. สหรัฐฯ และไทยจะเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติเพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นของห่วงโซ่อุปทานและนวัตกรรม ผ่านการดำเนินการที่เสริมซึ่งกันและกันเพื่อจัดการกับการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมของบุคคลที่สาม และร่วมมือกันในการควบคุมการส่งออก ความมั่นคงในการลงทุน และการต่อสู้กับการหลีกเลียงภาษีอากร

กรอบความตกลงดังกล่าวจะช่วยเพิ่มมูลค่าการส่งออกของสหรัฐฯ ลดการขาดดุลการค้ากับไทย และขยายโอกาสให้เกษตรกรผู้ผลิต และธุรกิจขนาดกลาง-ขนาดย่อมของอเมริกา ซึ่งนับเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย "America First" ที่ประธานาธิบดีทรัมป์ผลักดันมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อขจัดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม และฟื้นฟูสมดุลทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศพันธมิตร โดยไทยถือเป็นหนึ่งในคู่ค้าหลักที่สหรัฐฯ ต้องการสร้างความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์ระยะยาว

๕. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

การพัฒนาทางเทคโนโลยีจากกระแสโลกาภิวัตน์สู่ยุคนวัตกรรม (Innovation) เทคโนโลยีเปลี่ยนโลก (Technology Disruption) แสดงให้เห็นถึงเทคโนโลยีที่ไร้ขีดจำกัดและมีการพัฒนาอย่างไม่รู้สิ้นสุด โดยเฉพาะการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) กระบวนการทำงานอัตโนมัติโดยหุ่นยนต์ (Robotic Process Automation: RPA) เพื่อทดแทนการใช้แรงงานมนุษย์ การใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเพื่อเป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการ การสร้างชุมชนโลกเสมือนจริง (Metaverse) เพื่อเปิดให้ผู้คนได้เข้ามาปฏิสัมพันธ์ และสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันได้

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เกิดจากการบูรณาการความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ควบคู่กับเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งความรู้ด้านต่าง ๆ หลากหลายสาขา เพื่อสร้างคุณค่าและก่อให้เกิดเป็นสิ่งสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโลกในทุกภาคส่วน รวมทั้งภาคการเกษตร ซึ่งในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีการเกษตรและนวัตกรรมมาใช้กันอย่างแพร่หลาย และถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ช่วยลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตภาพ และผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงขึ้น รวมทั้งสินค้าใหม่ ๆ ที่ตลาดต้องการได้ เช่น การทำเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farm หรือ Intelligent Farm) โดยนำเทคโนโลยี Internet of Things (IoT) มาใช้ในการบริหารจัดการฟาร์ม รวมถึงการจำหน่ายสินค้าเกษตรหรือบริการออนไลน์ (e-Commerce Platforms) ซึ่งเป็นทางเลือกสำคัญที่สามารถเชื่อมโยงการผลิต การแปรรูป การตลาดเข้าด้วยกัน และสามารถรองรับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงการปรับเปลี่ยนไปสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) ที่ให้ความสำคัญกับเงินสดน้อยลงและหันมาชำระเงินผ่านกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Wallet) หรือการสแกน QR Code มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างเกษตรกรและผู้บริโภคเกิดขึ้นได้ง่าย เพิ่มโอกาสในการจำหน่ายสินค้าสู่ผู้บริโภคได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านคนกลาง จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่กำลังก่อให้เกิดการปฏิวัติในภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรสามารถทำการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๖. เกษตรในเมือง (Urban Agriculture)

ความเป็นเมือง (Urbanization) เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพประชากร กระบวนการผลิตสภาพแวดล้อมทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจชนบท ทำให้มีการย้ายถิ่นจากชนบทมาสู่เมืองใหญ่ และเกิดความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่มากขึ้น โดยการขยายตัวของจำนวนประชากรและรายได้ของชุมชน ทำให้อุปสงค์ในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การผลิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นขยายตัว ดังนั้น การทำเกษตรในเมืองและสร้างพื้นที่ผลิตอาหารใกล้แหล่งบริโภค โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม จึงเป็นกลไกที่สำคัญที่สามารถตอบสนองต่อประเด็นดังกล่าว อาทิ การปลูกพืชในโรงเรือน การปลูกพืชบนดาดฟ้า และการปลูกผักแนวตั้งในอาคาร เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะช่วยให้คนในสังคมเมืองสามารถเข้าถึงอาหารได้อย่างทั่วถึงแล้ว ยังช่วยลดระยะทางการขนส่งอาหาร (Food Miles) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทั้งสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน เช่น มลพิษทางอากาศ (PM2.5) เพิ่มพื้นที่สีเขียว ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ สร้างความมั่นคงทางอาหาร ช่วยสำรองอาหารในช่วงวิกฤติได้ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และสร้างงานและรายได้ให้กับคนในชุมชน

๗. กระแสการเติบโตแบบสีเขียว (Green Growth)

การเติบโตแบบสีเขียวหรือการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมถือเป็นอีกหนึ่งกระแสสำคัญของโลกที่หลายประเทศมีความตระหนักและมีการตื่นตัวมากขึ้น โดยมองว่าการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการเติบโตแบบสีเขียว เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน อาทิ

พลังงานสีเขียว (Green Energy) เป็นการใช้พลังงานสะอาดที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และช่วยลดภาวะโลกร้อน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ และพลังงานชีวมวล รวมถึง

การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานให้น้อยลงต่อหน่วยการผลิตที่เพิ่มขึ้น และลดการสูญเสียในกระบวนการผลิตทั้งหมด โดยที่ผ่านมาการผลิตไฟฟ้าได้จากพลังงานเชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นหลัก พลังงานสีเขียวจึงเป็นพลังงานทางเลือกใหม่สำหรับภาคเกษตรของไทย ถือเป็นโอกาสในการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ใบอ้อย ฟางข้าว แกลบ เหม้ามันสำปะหลัง และทลายปาล์มเปล่า มาสร้างมูลค่าเพิ่มและใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงานชีวมวล ซึ่งถือเป็นพลังงานหมุนเวียนที่สามารถผลิตได้อย่างไม่จำกัดและไม่หมดไป รวมถึงไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเหมือนพลังงานฟอสซิล

เมืองสีเขียว (Green City) เป็นเมืองที่ออกแบบโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีประชากรที่ตระหนักและมีจิตสำนึกร่วมกันถึงระบบนิเวศและดำเนินชีวิตบนแนวคิดของความยั่งยืน เพื่อลดการพึ่งพาการใช้ทรัพยากร พลังงาน อาหาร และน้ำ รวมไปถึงลดการปล่อยของเสียในระบบนิเวศ

ผลิตภัณฑ์สีเขียว (Green Product) เน้นกระบวนการผลิตที่ลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน ลดการปล่อยของเสียและมลพิษ (Reduce) สามารถใช้ซ้ำได้ (Reuse) และนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle) โดยเริ่มตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่สร้างผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมระหว่างการใช้งาน รวมถึงสามารถกำจัดได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ หรือเป็นวัสดุที่สามารถย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ โดยไม่ทิ้งสารเคมีหรือก่อให้เกิดมลภาวะในภายหลัง

การบริการสีเขียว (Green Service) การเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวที่เห็นได้อย่างชัดเจนประการหนึ่ง คือ การสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดีควบคู่ไปกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เช่น การขอความร่วมมือผู้เข้าพักในโรงแรมหรือรีสอร์ทท ในเรื่องการใช้ผ้าเช็ดตัว หรือผ้าปูที่นอนผืนเดิม การลดการใช้กระดาษชำระเท่าที่จำเป็น การใช้พลังงานสะอาด หรือมีการใช้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยเช่นกัน

๘. ระบบราชการที่มีความเร็วของการปรับตัวน้อยกว่าความเร็วของโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ Digital and AI Transformation, Digital Culture, Agility, Anti fragile ซึ่งส่งผลต่อ

๑) ระดับคุณภาพมาตรฐาน การเข้าถึงและความคาดหวังของการให้บริการภาครัฐจะถูกเปรียบเทียบกับภาคเอกชน และคำถามต่อความคุ้มค่าจากภาษีของประชาชน

๒) ปริมาณงานและค่างานเพิ่มขึ้นตามความต้องการของผู้บริโภค (ความคาดหวัง พฤติกรรม ทักษะคน ความรู้ ทักษะสมัยใหม่ : Customers Segmentation) ซึ่งมีความซับซ้อนของปัญหาที่มากยิ่งขึ้น และไม่สามารถใช้วิธีการแก้ไขปัญหา/บรรเทา/ปรับตัว/พัฒนา โดยองค์ความรู้แบบเดิมได้อีกต่อไป จะต้องใช้ชุดองค์ความรู้แบบองค์รวม (Holistic Knowledge) อีกทั้งต้องอาศัยการมีส่วนร่วม และการทำงานร่วมกัน (Collaboration) ของหลายภาคส่วน ซึ่งเราต้องปรับวิธีคิด เปลี่ยนวิธีทำให้ทันก่อนที่จะสายเกินไป

บทที่ ๒

ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

กรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยมีความสอดคล้องกับแผนทั้ง ๓ ระดับ ได้แก่ (๑) แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (๒) แผนระดับที่ ๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๓) แผนระดับที่ ๓ แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) แผนปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๗๐ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ แผนปฏิบัติการดิจิทัลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ แผนปฏิบัติการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) แผนปฏิบัติการด้านพืชเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐ กรมส่งเสริมการเกษตร แผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) รวมทั้งนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ของสหประชาชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) มีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ มีความเกี่ยวข้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๐๒) **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (หลัก)** (๐๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๐๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ (๐๖) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๒. แผนระดับที่ ๒

๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่าง ๆ ในลักษณะที่มีการบูรณาการและเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติภายในปี ๒๕๘๐ โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งหมด ๒๓ ฉบับ มีความเกี่ยวข้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่

(๑๓) การเกษตร (หลัก) (๑๕) พลังทางสังคม (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก (๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน และ (๒๐) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ

๒.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งเป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้างนโยบายและกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลกและเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูง และคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรม ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป้าหมายหลักมี ๕ ประการ ประกอบด้วย (๑) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม (๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ (๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม (๔) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนและ (๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับความเสี่ยงและการเปลี่ยนแปลงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยภายใต้เป้าหมายหลักในแต่ละด้าน ได้มีการกำหนด “หมุดหมายการพัฒนา” ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนา จะ “เป็น” มุ่งหวังจะ “มี” หรือต้องการจะ “จัด” ในช่วงระยะเวลา ๕ ปี ของแผนฯ ซึ่งประกอบด้วย ๑๓ หมุดหมาย โดยมีหมุดหมายที่เกี่ยวข้องกับการกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน ๕ หมุดหมาย ได้แก่ (๐๑) **ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง** (๐๘) **ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน** (๐๙) **ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม** (๑๑) **ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** และ (๑๓) **ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน**

๓. แผนระดับที่ ๓

๓.๑ แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) มีวิสัยทัศน์ คือ “เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี” ประกอบด้วย ๕ เป้าหมาย คือ (๑) ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น (๒) ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น (๓) รายได้สุทธิครัวเรือนเกษตรเพิ่มขึ้น (๔) สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร) มีศักยภาพเพิ่มขึ้น (๕) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตทางการเกษตรมีความสมดุล ประเด็นการพัฒนามี ๕ ประเด็น ได้แก่ (๑) เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร (๒) ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร (๓) สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร (๔) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (๕) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และงานวิจัยด้านการเกษตร

๓.๒ แผนปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๗๐ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๗๐ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วิสัยทัศน์ คือ “เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้เพิ่มขึ้น” เป้าหมาย ได้แก่ (๑) ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น (๒) ผลผลิตทางการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น (๓) รายได้สุทธิครัวเรือนเกษตรเพิ่มขึ้น (๔) สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร มีศักยภาพเพิ่มขึ้น (๕) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการผลิตทางการเกษตรมีความสมดุล ประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย (๑) เสริมสร้างความมั่นคงทางการเกษตร (๒) ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน

ของภาคเกษตร (๓) สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคมเกษตร (๔) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (๕) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐและงานวิจัยด้านการเกษตร

๓.๓ แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ วิสัยทัศน์ คือ “เกษตรไทยสู่เกษตรมูลค่าสูง เกษตรกรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ภาคเกษตรเติบโตอย่างยั่งยืน” ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ได้แก่ (๑) อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรและเกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔.๕ ต่อปี (๒) ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรเพิ่มขึ้นอยู่ที่ระดับ ๙๐ ภายในปี ๒๕๗๐ (๓) รายได้เงินสดสุทธิครัวเรือนเกษตรกร ไม่ต่ำกว่า ๕๓๗,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน ภายในปี ๒๕๗๐ (๔) ครัวเรือนเกษตรกรได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำรวม ๒,๓๗๖,๐๑๕ ครัวเรือน ภายในปี ๒๕๗๐ (๕) พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านไร่ ภายในปี ๒๕๗๐ และ (๖) ลดการเผาในพื้นที่เกษตร จำนวน ๑,๔๗๐,๐๐๐ ไร่ ภายในปี ๒๕๗๐ ประเด็นการพัฒนาประกอบด้วย ๕ ประเด็น ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ยกระดับศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรสมัยใหม่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตร

๓.๔ แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วิสัยทัศน์ คือ “ภาคเกษตรไทย มีสมรรถนะและภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศบนพื้นฐานของสารสนเทศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย” มีตัวชี้วัดหลัก ๘ ตัวชี้วัด ได้แก่ (๑) มูลค่าความเสียหายและการช่วยเหลือด้านภัยพิบัติทางการเกษตรลดลงร้อยละ ๒๐ ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เมื่อเทียบกับช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ (๒) ผลผลิตของสินค้าเกษตรสำคัญเสียหายน้อยลงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศร้อยละ ๒๐ เมื่อเทียบกับช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๗ (๓) มูลค่าตลาดของสินค้าเกษตรคาร์บอนต่ำเติบโตร้อยละ ๕ ต่อปี (๔) ภาคเกษตรลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกปริมาณ ๑ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (๕) คาร์บอนเครดิตในภาคเกษตรสามารถซื้อขายได้ในตลาดต่างประเทศ (๖) นักวิจัยปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในสาขาที่ขาดแคลนได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างน้อยจำนวน ๑๐๐ รายต่อปี (๗) ภาคเกษตรมีนักวิจัยรุ่นใหม่ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในสาขาที่ขาดแคลนเพิ่มอย่างน้อยจำนวน ๑๐๐ รายต่อปี และ (๘) มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบด้วย ๕ ประเด็นการพัฒนาสำหรับประเด็นการพัฒนา ได้แก่ (๑) การยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกร และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร (๒) การมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว (๓) การพัฒนาฐานข้อมูลองค์ความรู้ และสนับสนุนการสร้างความรู้ถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความสำคัญในการปรับตัวและการมีส่วนร่วมในการ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (๔) การพัฒนาศักยภาพกำลังคนในภาคเกษตรและส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในทุกภาคส่วนและทุกระดับ และ (๕) การผลักดันและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๓.๕ แผนปฏิบัติการดิจิทัลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

แผนปฏิบัติการดิจิทัลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ปฏิรูปการเกษตรของประเทศไทยสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล” โดยมุ่งเน้นให้

๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัลและมีกระบวนการทำงานที่เป็นดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ (Digital Transformation) พัฒนาระบบบริหารจัดการรูปแบบดิจิทัลที่ครบถ้วน สมบูรณ์ทุกกระบวนการ (Smart Back Office) พัฒนาการบูรณาการระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อลดความซ้ำซ้อน ลดภาระงบประมาณ ด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล มีการดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ รวมทั้งพัฒนาปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการข้อมูลและการบริการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

๒) พัฒนาและบริหารข้อมูล (ข้อมูลขนาดใหญ่ การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Descriptive, Predictive, Prescriptive Analytic ผ่านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาประเทศ) เช่น ข้อมูลเกษตรกร ข้อมูลสถาบันเกษตรกร ข้อมูลทรัพยากร (ที่ดิน ดิน น้ำ) ข้อมูลการประเมินความเสี่ยงภัยพิบัติ ฯลฯ เพื่อให้ข้อมูลด้านการเกษตรมีความพร้อมใช้งาน น่าเชื่อถือ หน่วยงานในสังกัดสามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำหรับการบริหารและบริการประชาชน/เกษตรกร/ผู้ประกอบการ) (Data and Data Analytics)

๓) พัฒนางานบริการภาครัฐ แบบ G2C G2B และ G2G เพื่อลดภาระ ลดเวลา เพิ่มผลผลิตการผลิตให้ประชาชนและเกษตรกร เพื่อให้ผู้รับบริการทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและได้รับบริการแบบดิจิทัลที่ตอบสนองต่อความต้องการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและอำนวยความสะดวก รวมทั้ง เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในรูปแบบ e-Service, Productive Application, Digital Content for Adaptive, e-Information-Consult-Decision เป็นต้น

๔) บุคลากรและเกษตรกรมีทักษะดิจิทัลที่เหมาะสมและเท่าทันสถานการณ์ในยุคดิจิทัล (Digital Cultural and Skill) เพื่อให้สามารถบริหารและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลได้ทันการณ์

แผนปฏิบัติการดิจิทัลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา ๔ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปรับเปลี่ยนองค์กรสู่การเป็นองค์กรดิจิทัล ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาข้อมูลด้านการเกษตรให้เป็นเอกภาพและใช้ประโยชน์ร่วมกัน ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนางานบริการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และยุทธศาสตร์ที่ ๔ เสริมสร้างกำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคดิจิทัล

๓.๖ แผนปฏิบัติราชการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

แผนปฏิบัติราชการกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) วิสัยทัศน์ คือ “เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้เพิ่มขึ้น” ประกอบด้วย ๓ เป้าหมาย ได้แก่ (๑) เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้เพิ่มขึ้น (๒) การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และ (๓) เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง มีกลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร กลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน กลยุทธ์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และกลยุทธ์ที่ ๕ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

๓.๗ แผนปฏิบัติการด้านพืชเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๗๐ กรมส่งเสริมการเกษตร

วิสัยทัศน์ คือ "เกษตรกรสามารถปรับตัวและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิคุ้มกัน ก้าวสู่การเกษตรคาร์บอนต่ำ และเติบโตอย่างยั่งยืน" ตัวชี้วัดหลัก ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) ร้อยละ 70 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการปรับตัวและใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เท่าทันภูมิอากาศมากขึ้น (2) จำนวนต้นแบบการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าปีละ 150 แห่ง (3) มูลค่าสินค้าเกษตรคาร์บอนต่ำเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี และ (4) กรมส่งเสริมการเกษตรได้รับการรับรองสำนักงานสีเขียว (Green Office) ภายในปี 2570 ประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย ๔ ประเด็น ได้แก่ (๑) การสร้างความตระหนักรู้และพัฒนาขีดความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกร (๒) การมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร (๓) การพัฒนาฐานข้อมูลและองค์ความรู้ พัฒนาบุคลากร และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน และ (๔) การขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั่วทั้งองค์กร

๓.๘ แผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลกรมส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

วิสัยทัศน์ คือ “กรมส่งเสริมการเกษตรขับเคลื่อนเศรษฐกิจการเกษตรให้เข้มแข็ง มีคุณภาพด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล” เป้าหมายในภาพรวมของแผนปฏิบัติการฯ ประกอบด้วย ๔ เป้าหมาย ได้แก่ (๑) พัฒนาทักษะดิจิทัลให้เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน โดยการ Reskill/New skill ให้กับคนรุ่นใหม่ Upskill คนทำงานและเติมเต็มกำลังคนด้านดิจิทัล เพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล พัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรมืออาชีพในยุคดิจิทัล รู้เท่าทันเหตุการณ์ และสามารถพึ่งพาตนเองได้ (๒) พัฒนาทักษะดิจิทัลให้บุคลากรสามารถรู้เท่าทันเทคโนโลยีและนวัตกรรม ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมการเกษตร (๓) พัฒนามาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยง และให้บริการข้อมูลเปิด ให้สามารถบูรณาการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและระหว่างหน่วยงาน รวมถึงภาคประชาชน โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล และ (๔) พัฒนานวัตกรรมบริการข้อมูล และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ให้ใช้บริการดิจิทัลทางการเกษตร และความรู้เพื่อบริหารจัดการการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตามความต้องการของตลาด และได้กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ดังกล่าว ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาเกษตรกรและบุคลากรสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาการองค์กรด้วยข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัล กลยุทธ์ที่ ๓ จัดทำมาตรฐานกลางและการใช้ประโยชน์ข้อมูล และกลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนางานบริการเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล

๓.๙ แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

การพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG มุ่งเน้นการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจฐานทรัพยากรที่มีความหลากหลายด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ร่วมกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนา ภายใต้ ๕ สาขายุทธศาสตร์ คือ (๑) เกษตรและอาหาร (๒) สุขภาพและการแพทย์ (๓) พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ (๔) การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และ (๕) เศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งมีศักยภาพจะเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น ๑ ล้านล้านบาท จากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ (Nature) วัฒนธรรม (Culture) และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (Nurture) ภายใต้กลไกตุลาการ ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันวิจัย/สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน โดยมีวิสัยทัศน์ คือ เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดี คุณภาพชีวิตดี รักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลาย

ทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรมด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ ปันฟู และการใช้ประโยชน์ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ ๔ เสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเกี่ยวข้องในทุกยุทธศาสตร์

๓.๑๐ นโยบายรัฐบาล

นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรี แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๘ รัฐบาลจะเน้นการแก้ไขปัญหา ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคง ด้านสังคม ด้านภัยธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารภาครัฐและปฏิรูปกฎหมาย โดยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกิจของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนี้

๑. การยกระดับภาคเกษตรกรรมสู่เกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) รัฐบาลมุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจาก “ปริมาณ” ไปสู่ “มูลค่า” โดยพัฒนาเกษตรกรรมไทยให้เป็นเกษตรอัจฉริยะ เพิ่มผลิตภาพ ลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ และสร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของอาหาร พร้อมส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีที่เหมาะสมในราคาที่จับต้องได้

๒. การส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรและเพิ่มมูลค่าผลผลิต รัฐบาลจะผลักดันให้ภาคเกษตรเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมเป้าหมายยุคใหม่ เช่น อุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคต (Food for the Future) และอุตสาหกรรมชีวภาพ (Bio-industry) เพื่อยกระดับสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าสูงขึ้น ส่งเสริมให้เกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยเข้าถึงเทคโนโลยี การผลิตและการแปรรูปเพิ่มคุณค่า (Value-added) ของผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งสนับสนุน SMEs เกษตรให้เข้าถึงตลาดและการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ

๓. การบริหารจัดการราคาสินค้าเกษตรและสร้างรายได้ที่มั่นคง มีเป้าหมายให้ราคาสินค้าเกษตรอยู่ในระดับเหมาะสม ควบคู่กับการสร้างโอกาสและความสามารถในการแข่งขันแก่เกษตรกร ผู้ค้ารายย่อย และชุมชน โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากผ่านกลไกร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น

๔. การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่และเกษตรกรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยกระดับวิถีเกษตรไปสู่ความยั่งยืน โดยส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ใช้เทคโนโลยี ลดการเผาในพื้นที่เกษตร และจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยลดปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้ง ตลาดคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit Market) เพื่อสนับสนุนเกษตรกรที่ดำเนินการผลิตในรูปแบบคาร์บอนต่ำ และส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดในฟาร์ม

๕. การป้องกันผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตร กำหนดมาตรการห้ามนำเข้าสินค้าเกษตรที่มีกระบวนการเผาจากประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อป้องกันปัญหามลพิษข้ามพรมแดนและคุ้มครองเกษตรกรภายในประเทศ

๖. การบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อเกษตรกรรม ส่งเสริมให้ประชาชนมีที่ทำกินอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พร้อมบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคและการทำเกษตรกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อเสริมความมั่นคงทางการผลิตในระยะยาว

๗. การส่งเสริมพลังงานสะอาดในภาคเกษตร สนับสนุนการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในครัวเรือน และกิจกรรมทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ ลดต้นทุน และสนับสนุนแนวทางพลังงานสะอาดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๘. การแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคเกษตรและประชาชนรายย่อย รัฐบาลมีนโยบายช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชน ครอบคลุมถึงเกษตรกรพร้อมจัดให้มีระบบสนับสนุนทางการเงินที่เป็นธรรม การให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการหนี้ และการสร้างรายได้หมุนเวียนจากกิจกรรมเศรษฐกิจฐานราก

๙. การต่อยอดโครงการพระราชดำริด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม สืบสานแนวพระราชดำริเพื่อการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยเน้นโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดการดินและน้ำอย่างบูรณาการ และการสร้างสมดุลระหว่างผลผลิตทางเศรษฐกิจกับการดูแลสิ่งแวดล้อม

๓.๑๑ นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า) ได้มอบนโยบายขับเคลื่อนงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยได้กล่าวถึงภารกิจหลักของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดูแลเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน โดยนายกรัฐมนตรี (นายอนุทิน ชาญวีรกูล) ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา มุ่งหวังที่จะแก้ไขปัญหาของประเทศทั้งภัยเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และภัยธรรมชาติ และภัยพิบัติที่รัฐบาลควรเร่งแก้ไขในระยะเวลานี้ได้แก่

๑) ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางเศรษฐกิจถือเป็นวาระเร่งด่วนที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยเฉพาะเกษตรกรที่กำลังเผชิญกับปัญหารายได้ตกต่ำ และภาวะหนี้สินครัวเรือนในขณะเดียวกันภาคการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะชะลอตัว นอกจากนี้ มาตรฐานการศึกษาของประเทศยังเป็นอุปสรรคในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้กลับคืนสู่ภาวะปกติโดยเร็วที่สุดเพื่อเป็นรากฐานในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ของประเทศ

๒) ด้านสังคม ปัญหาสังคมเป็นผลสืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย ซึ่งนำไปสู่ความเปราะบางของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมที่ขยายตัวเป็นวงกว้าง สถานการณ์ดังกล่าวถือเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งแก้ไข เพื่อฟื้นฟูสังคมให้กลับมาเข้มแข็งและเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ

๓) ด้านความมั่นคง ปัจจุบันไทยยังคงเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงอย่างรอบด้าน ทั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด การลักลอบเข้าเมืองของแรงงานผิดกฎหมาย และการค้าผิดกฎหมายตามแนวชายแดน รวมทั้งสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และความขัดแย้งตามแนวชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ยังคงเป็นประเด็นละเอียดอ่อนที่ส่งสมมาอย่างยาวนาน รัฐบาลจึงมุ่งเน้นการบริหารจัดการความมั่นคงเชิงบูรณาการ โดยส่งเสริมให้หน่วยงานความมั่นคงมีบทบาทสนับสนุนภารกิจการพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนในยามปกติ ควบคู่ไปกับการเร่งแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและการเจรจาทางการทูต

๔) ด้านภัยธรรมชาติและภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งผลกระทบต่อไทยและทุกประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะปัญหาภัยธรรมชาติรุนแรงมากขึ้น ทั้งน้ำท่วมและภัยแล้ง ซึ่งยากต่อการคาดการณ์และส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการปรับปรุงระบบบริหารจัดการน้ำและภัยพิบัติอย่างเร่งด่วน ตลอดจนการจัดตั้งกิตติขบวนน้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ และภาคการเกษตรจำเป็นต้องยกระดับระบบเตือนภัยให้มีมาตรฐาน เพื่อให้สามารถรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันทั่วทั้งที่

นอกจากนี้ ยังเน้นย้ำให้ทุกหน่วยงานเร่งทบทวนและปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและดินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น กฎระเบียบที่สร้างความล่าช้าในการบริหารจัดการน้ำ กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประมง เพื่อให้การดำเนินงานของภาครัฐเป็นไปอย่างคล่องตัวและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

หลักการทำงาน คือ มุ่งมั่นที่จะพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ และดำเนินงานตามแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่อง

- ขับเคลื่อนนโยบายภาคการเกษตร มุ่งเน้นการสานต่อนโยบายเดิม ๙ ด้านสำคัญ ได้แก่ ๑) สร้างวิธีการทำงานสู่การปฏิบัติเพื่อกำกับดูแลสินค้าเกษตร ทั้งพืช ประมง และปศุสัตว์ ๒) เร่งรัดการจัดที่ดินทำกินให้กับเกษตรกร ๓) บริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ๔) ยกระดับสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง ๕) ยกระดับศักยภาพของเกษตรกร/สถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง ๖) จัดการทรัพยากรทางการเกษตร ๗) รับมือภัยธรรมชาติ ๘) การทำสงครามสินค้าเกษตรเถื่อน และ ๙) อำนวยความสะดวกด้านการเกษตร

- เดินหน้านโยบายเร่งด่วน โดยยึดหลัก "ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้" ด้วยการทำเกษตรควบคู่กับการพาณิชย์ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่ โดยมุ่งเน้น "๓ สร้าง" เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรไทย ดังนี้

- ๑) สร้างรายได้ ด้วยการบริหารจัดการปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรให้สมดุล เช่น ยางพารา นม สินค้าประมง และปศุสัตว์ เพื่อให้สินค้าเกษตรมีราคาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่นที่สร้างรายได้มากขึ้น เช่น การปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชมูลค่าสูง การปลูกพืชที่ไม่เพียงพอต่อการใช้ในประเทศ (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชตระกูลถั่ว) ปศุสัตว์ หรือการสร้างรายได้จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

- ๒) สร้างตลาด ด้วยการขยายตลาดสินค้าเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นตลาดขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพสูง เช่น จีน อินเดีย และตะวันออกกลาง ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมการเชื่อมโยงสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เข้ากับการท่องเที่ยวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

- ๓) สร้างโอกาส ด้วยการยกระดับภาคการเกษตร ผ่านกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา โดยดำเนินการพัฒนาและยกระดับทักษะเกษตรกร (Reskill และ Upskill) ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การลดต้นทุน และการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะเร่งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร อาทิ กฎหมายการประมง กฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การปรับปรุงพันธุ์กรรมพืช เพื่อคำนึงถึงผลประโยชน์ของเกษตรกรและประชาชนในประเทศ

- มุ่งเน้นการปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพของรัฐวิสาหกิจและองค์การมหาชนในสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- ๑) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร มุ่งยกระดับองค์กรสู่การเป็นตลาดกลางที่เชื่อมโยงเกษตรกรโดยตรงถึงผู้บริโภค ผ่านการขยายช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรคุณภาพสูงทั้งตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าเกษตรไทย

- ๒) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย มุ่งยกระดับความสามารถในการดำเนินงาน โดยเร่งแก้ไขปัญหานี้สึน และเร่งรัดการกระจายสต็อกนม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมนวัตกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์นม อาทิ เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และนมสำหรับนักกีฬา เพื่อแสวงหาโอกาสทางการตลาดใหม่ โดยเฉพาะการสร้างร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดมหกรรมกีฬาระดับภูมิภาคและนานาชาติ

- ๓) องค์การสะพานปลา เร่งผลักดันการจัดตั้งกองทุน เพื่อใช้เป็นกลไกในการดูแล และให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาวประมงให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๔) การยางแห่งประเทศไทย มุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมยางพารา โดยสนับสนุนการผลิตและแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐใช้ผลิตภัณฑ์ยางพาราที่ผลิตได้ในประเทศ รวมทั้งผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้า และขยายตลาดไปยังต่างประเทศ

๕) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยส่งเสริมอาชีพทางเลือกใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และนำองค์ความรู้จากงานวิจัยและนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ รวมทั้งผลักดันให้เข้าร่วมโครงการหลวง เพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

๖) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร ผลักดันและเชื่อมโยงงานวิจัยและนวัตกรรมไปสู่การใช้ประโยชน์จริงในภาคปฏิบัติ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคการเกษตรไทย และสร้างประโยชน์สูงสุดให้แก่เกษตรกร

๗) สำนักงานพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยา-พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มุ่ง "สืบสาน รักษา และต่อยอด" ศาสตร์พระราชาและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกษตรกร เยาวชน และประชาชนทั่วไปได้น้อมนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

องค์การสหประชาชาติ ได้จัดทำวาระการพัฒนากายหลังปี ค.ศ. ๒๐๑๕ (post-2015 development agenda) มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งขจัดความยากจนในทุกมิติและทุกรูปแบบ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๗๓) ซึ่งครอบคลุม ๓ เสาหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเชื่อมโยงระหว่างมิติต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมาย ๑๖๙ เป้าประสงค์ โดยแผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๖๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) แห่งสหประชาชาติ จำนวน ๒ เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน (หลัก) และเป้าหมายที่ ๑๓ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วน เพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปี 2570 ของกรมส่งเสริมการเกษตร (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) กับแผน 3 ระดับ

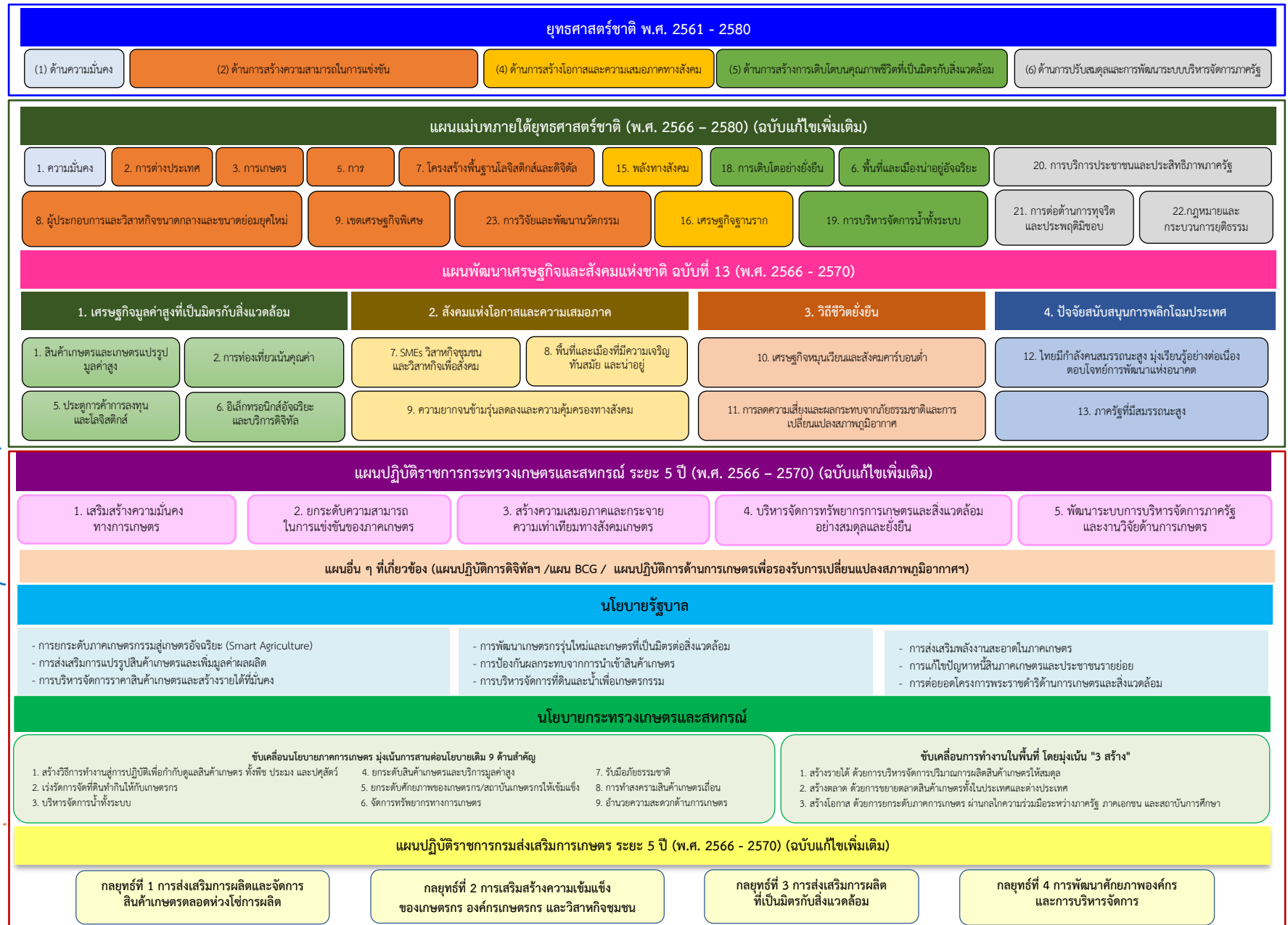
แผน
ระดับ 1

แผน
ระดับ 2

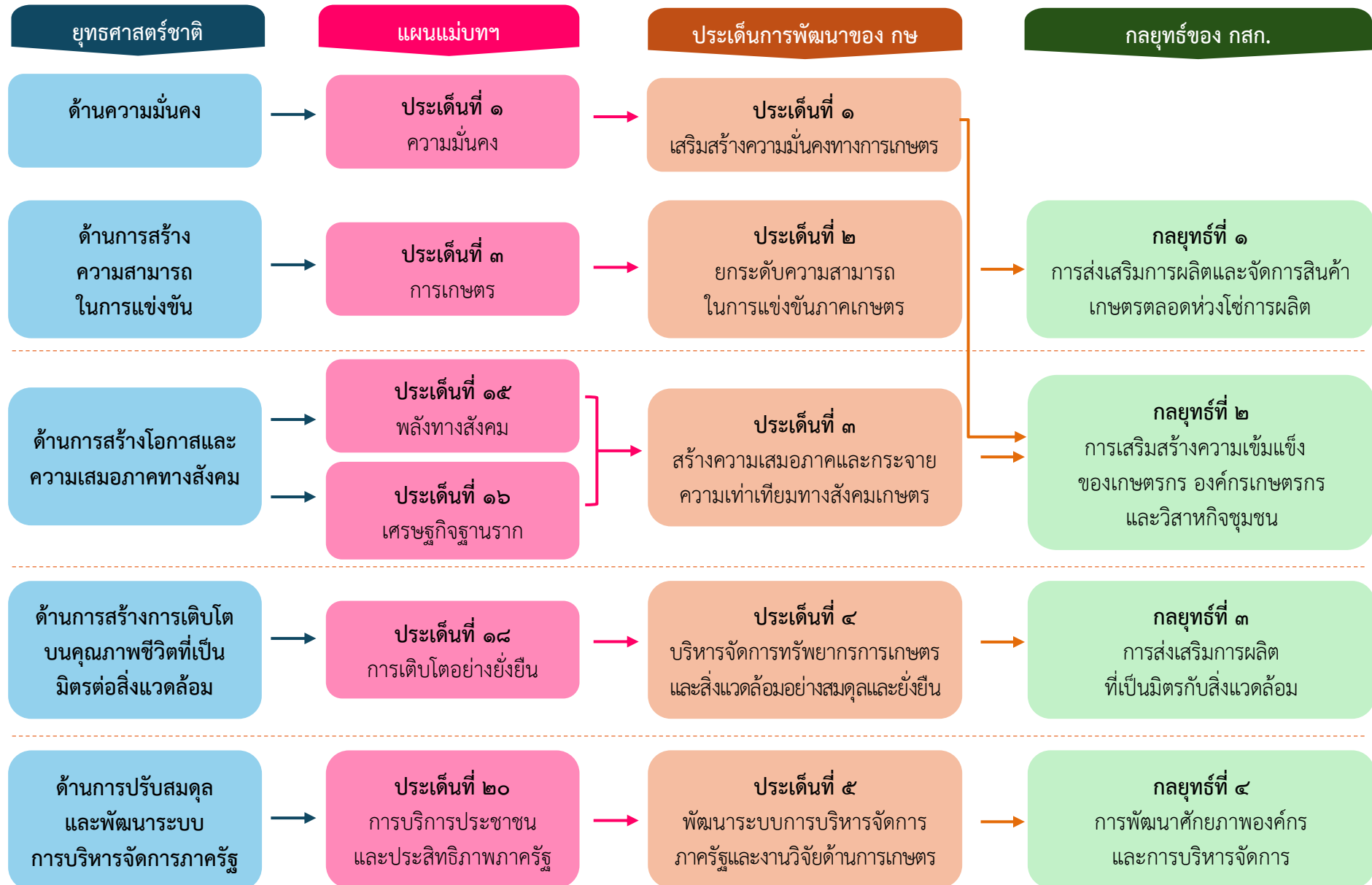
แผน
ระดับ 3

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมส่งเสริมการเกษตร

ความเชื่อมโยงของภารกิจกรมส่งเสริมการเกษตร กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
และแผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

บทที่ ๓

แผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

วิสัยทัศน์

เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้เพิ่มขึ้น

พันธกิจ

- (๑) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้
- (๒) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีขีดความสามารถในการผลิตและจัดการสินค้าเกษตร โดยยึดหลักตลาดนำการผลิต
- (๓) ให้บริการทางการเกษตรและผลิตปัจจัยทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนและจำหน่ายแก่เกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (๔) ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร และบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน

อำนาจหน้าที่

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๗
ข้อ ๒ ให้กรมส่งเสริมการเกษตร มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาเพิ่มศักยภาพการผลิต การแปรรูป การเพิ่มมูลค่า การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ โดยการ ศึกษา วิจัย พัฒนา กำหนดมาตรการ และแนวทางในการส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และการให้บริการทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๒) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน
- (๓) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตร
- (๔) ฝึกอบรม ถ่ายทอดเทคโนโลยี และให้บริการทางการเกษตร
- (๕) ศึกษา วิจัย และพัฒนางานด้านการส่งเสริมการเกษตร
- (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

เป้าหมาย

๑. เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้เพิ่มขึ้น
๒. การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น
๓. เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

๑. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐
๒. การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓
๓. วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕
 - องค์กรเกษตรกรเป็น Smart Group ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐
 - เกษตรกรเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑๑,๕๔๕ ราย

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

กลยุทธ์ที่ ๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ที่ ๑ การส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

เป้าหมาย

- ๑.๑ สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ๑.๒ สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ๑.๓ สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ๑.๔ สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- ๑.๕ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์มหรือแปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะเพิ่มขึ้น
- ๑.๖ ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
- ๑.๗ วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น
- ๑.๘ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้น
- ๑.๙ วิสาหกิจชุมชนและเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้น
- ๑.๑๐ แปลงต้นแบบเกษตรมูลค่าสูงและการเกษตรเท่าทันการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเพิ่มขึ้น
- ๑.๑๑ มีต้นแบบผลิตภัณฑ์เกษตรมูลค่าสูง
- ๑.๑๒ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๑.๑ มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี
- ๑.๒ มูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕
- ๑.๓ มูลค่าสมุนไพรและเครื่องเทศ แมลงเศรษฐกิจ และสินค้าเกษตรจากฐานชีวภาพเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
- ๑.๔ มูลค่าผลผลิตของฟาร์ม/แปลงที่นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕
- ๑.๕ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์ม/แปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
- ๑.๖ มูลค่าผลผลิตของสินค้าเกษตรสำคัญเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
- ๑.๗ วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕
- ๑.๘ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๒
- ๑.๙ วิสาหกิจชุมชนและเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔ ต่อปี
- ๑.๑๐ แปลงต้นแบบเกษตรมูลค่าสูงและการเกษตรเท่าทันการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๒๐๐ แปลง
- ๑.๑๑ มีต้นแบบผลิตภัณฑ์เกษตรมูลค่าสูง จำนวน ๑๐๐ ผลิตภัณฑ์
- ๑.๑๒ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐

แนวทางการพัฒนา

๑.๑ ปรับเพิ่มผลิภาพการผลิตและประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (Improve Productivity and Production Efficiency)

๑) จัดทำแปลงต้นแบบการทำเกษตรที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Climate Smart Agriculture: CSA) และการเกษตรมูลค่าสูง เพื่อให้ได้สินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูงและคาร์บอนต่ำ (High Value and Low Carbon Product) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยีแม่นยำสูงโดยใช้หลัก Precision Farming พัฒนาตลอดห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่การเตรียมการก่อนปลูก ได้แก่ พื้นที่แม่นยำ (Agri-Map, Zoning)

พันธุ์แม่นยำด้วยเมล็ดพันธุ์ดี และตลาดแม่นยำ การดูแลรักษา ได้แก่ ปุ๋ยแม่นยำ โดยการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (Soil Test Kits, TSFM Application) น้ำแม่นยำ ระบบการจัดการน้ำและขยายพื้นที่ชลประทาน การจัดการโรคแมลงแม่นยำ และเครื่องจักรกลแม่นยำด้วยบริการเครื่องจักรกล (ยกระดับเกษตรกรเป็น Service Provider) การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว (Post Harvest แม่นยำ เพื่อลดการสูญเสีย) และการจำหน่ายแม่นยำ (Data/Market Information)

๒) วิเคราะห์ออกแบบการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยี

(๑) วิเคราะห์ออกแบบการใช้ที่ดิน โดยออกแบบการจัดรูปที่ดินและวางผังแปลงให้เกิดการประหยัดต่อขนาดและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเทคโนโลยีหมุนเวียน (Circular Technology) ตามหลักวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม เพื่อใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทุกส่วน มีภูมิทัศน์เหมาะสม สวยงามสร้างสรรค์ เกิดความสมดุลของพลังงาน ธาตุอาหาร น้ำ และทรัพยากร

(๒) วิเคราะห์ออกแบบการใช้ทรัพยากรดิน โดยออกแบบการจัดการคุณภาพ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ให้มีองค์ประกอบธาตุอาหารหลัก/รอง/เสริมที่สัมพันธ์กับความต้องการของพืชแต่ละระยะการเจริญเติบโต ด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ ตามหลักการดินและปุ๋ย

(๓) วิเคราะห์ออกแบบการใช้ทรัพยากรน้ำ โดยออกแบบการจัดการปริมาณน้ำ คุณภาพของน้ำ ให้มีองค์ประกอบ Ph ของธาตุอาหารหลัก/รอง/เสริม ที่สัมพันธ์กับระดับความชื้นสัมพัทธ์ อุณหภูมิ และความต้องการของพืชแต่ละระยะการเจริญเติบโต ด้วยเทคโนโลยีหมุนเวียนตามหลักวิศวกรรม

(๔) วิเคราะห์ประเมินทักษะ ความสามารถของเกษตรกร/แรงงาน และออกแบบระบบการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาทักษะร่วมสมัยให้แก่เกษตรกร แรงงานภาคเกษตร ผู้ให้บริการทางการเกษตร และการออกแบบวางแผนการผลิต แผนการตลาด ออกแบบระบบบริหารต้นทุน การเงินและบัญชี ระบบข้อมูล ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับการประเมินและจัดการความเสี่ยง ระบบบริหารและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และระบบบริหารทรัพยากรบุคคล

(๕) วิเคราะห์ออกแบบการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี โดยศึกษาประเมินปริมาณ ความสูญเสีย สูญเปล่า (Food loss) ขยะอาหาร (Food Waste) ในกระบวนการผลิต และแสวงหาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประโยชน์ในการลดปริมาณ Food loss, Food Waste และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งนี้ ต้องเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าทางด้านการเงิน และเศรษฐศาสตร์

๓) ผลิตและเผยแพร่ชุดองค์ความรู้

(๑) ผลิตและเผยแพร่ชุดองค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรที่ประกอบด้วย วิชาการว่าด้วย Landscape Design และการจัดรูปที่ดินเพื่อการประหยัดต่อขนาด (Economic of Scale) การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพในไร่นาสวน การจัดการดินและปุ๋ยด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ การเฝ้าระวัง และการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต สินค้าเกษตร (Precision Farming and Vertical Farming) วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว (Post Harvest Management) ตลาดและการตลาดสินค้าเกษตร กฎหมายการค้าสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหาร (กฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและธุรกิจเกษตร)

(๒) ผลิตและเผยแพร่ชุดองค์ความรู้ด้านผู้นำเกษตรกร ๕ Skill for Adaptive Farmer Leadership

(๓) ผลิตสื่อเพื่อสร้างการรับรู้แก่เกษตรกรในการปฏิบัติตามมาตรการ EU Deforestation Regulation (EUDR) หรือกฎระเบียบवादวยสินค้าปลอดการตัดไม้ทำลายป่าของสหภาพยุโรป

๔) สาธิตการเพิ่มผลิตภาพการผลิตและประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (Improve Productivity and Production Efficiency) สินค้าเกษตร

๕) ผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับความมั่นคงด้านอาหาร โดยพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการผลิตและขยายพันธุ์พืช จัดทำแผนการผลิตและขยายพันธุ์พืช สร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการผลิตขยาย และกระจายพืชพันธุ์ดีสู่เกษตรกร รวมทั้งผลิตและขยายพันธุ์พืช พันธุ์ดี ๔ สายการผลิต ได้แก่ ต้นพันธุ์ ท่อนพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ และพันธุ์พืชจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

๖) ส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตสินค้าเกษตร โดยลดความเสี่ยง การระบาดของศัตรูพืชจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชที่ดีเพื่อความปลอดภัย ของผลผลิต พัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการจัดการสุขภาพพืช และพัฒนาเครือข่ายความรู้ และบริการด้านการจัดการสุขภาพพืช

๗) ดำเนินการตามมาตรการสร้างภูมิคุ้มกันและความยั่งยืน

(๑) ด้านปัจจัยการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต ได้แก่ การปลูกพืช และใช้พันธุ์ดีที่เหมาะสม ตรงตามความต้องการของตลาด ส่งเสริมการปลูกพืชที่เหมาะสมตามศักยภาพ พื้นที่ด้วย Zoning by Agri-Map ใช้ปุ๋ย ๔ ถูก ได้แก่ ถูกสูตร ถูกอัตรา ถูกเวลา และถูกวิธี

(๒) ด้านเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกร ได้แก่ ส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทนแรงงาน ส่งเสริมการทำเกษตรแม่นยำ (Precision Farming) ตั้งแต่การเตรียมการก่อนปลูก การดูแลรักษา การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และการจำหน่าย

๑.๒ สร้างสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถเข้าร่วมห่วงโซ่อุปทาน สินค้าเกษตรมูลค่าสูง

๑) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้สามารถปฏิบัติตามมาตรการ EU Deforestation Regulation (EUDR) หรือกฎระเบียบว่าด้วยสินค้าปลอดการตัดไม้ทำลายป่าของสหภาพยุโรป รวมทั้งการดำเนินการเกี่ยวกับ ระบบฐานข้อมูลและ Platform ที่เกี่ยวข้อง

๒) มุ่งเน้นจัดลำดับความเร่งด่วนและความสำคัญที่จะนำการเปลี่ยนแปลงสู่ทัศน์ (Perspective) จากกระบวนทัศน์แบบเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigms) ให้แก่ ๘ เครือข่ายกรมส่งเสริมการเกษตร กลุ่มเกษตรกรรุ่นใหม่ Smart Farmer, Young Smart Farmer ระบบเกษตรแปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีรายได้ หลักมาจากผลผลิตทางการเกษตร เนื่องจากมีความตื่นตัวและมีระดับความสามารถในการดูดซับความรู้ได้ดีกว่า โดยเปรียบเทียบ เพื่อให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

๓) ส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยแบ่งสินค้าเป็น ๓ กลุ่ม

(๑) กลุ่มสินค้าอุปทานส่วนเกิน (Surplus Supply) (ข้าว ปาล์มน้ำมัน ลำไย)

(๒) กลุ่มสินค้ามีความต้องการของตลาด (Demand Originated) (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง พุเรียน กล้วยหอม)

(๓) กลุ่มสินค้ามีศักยภาพ (High Value Products) (Plant – Based Food : ถั่วเหลือง พืชที่มีสารสกัดสำคัญสูง Super Food (ผัก ผลไม้ สมุนไพร) พืช/แมลงโปรตีนทางเลือก พืชหัวที่มี Complex Carbohydrates พืชกลุ่มเครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์ (กาแฟ ชา โกโก้) พืชกลุ่ม Exotic Food (เครื่องปรุงรสชาติ พริก มะเขือ ฯลฯ) ไม้ดอกไม้ประดับ (Gardening Markets)

๔) ส่งเสริมการลดการเผาและสร้างห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (วัสดุเหลือใช้ จากการปลูกข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน ไปสู่อุตสาหกรรมพลังงานชีวมวล วัสดุชีวภาพ ฯลฯ) สร้างความยั่งยืน กับการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มาตรการจูงใจเกษตรกรแบบมีเงื่อนไข การจัดการการเผา ในพื้นที่เกษตร ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มสมดุลของระบบนิเวศน์ โดยวัดจากพื้นที่ทำเกษตรกรรม แบบ Climate Smart Agriculture (CSA) RSPO, EUDR และ 3R (Re-Habit / Replace with high value crops / Replace with Alternate crops) รวมทั้งสร้างและพัฒนามาตรฐานกระบวนการผลิตสินค้า และมาตรฐานสินค้า

๓) ส่งเสริมตลาดและตลาดดิจิทัลสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ ในรูปแบบ e-Commerce Markets

๔) เพิ่มประสิทธิภาพกลไกตลาดสินค้าเกษตร โดยแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรหรือควบคุมราคาสินค้า และช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดประโยชน์สาธารณะ เช่น การจัดให้มีปัจจัยการผลิต การให้ความช่วยเหลือหรือสิทธิพิเศษ

๑.๔ การประเมินความเสี่ยงภาคการเกษตร เพื่อการบริหารความเสี่ยงและความเสียหายทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมได้ทันการณ์ และการบริหารความคาดหวังของเกษตรกรและผู้บริโภคเพื่อสร้างความตระหนักความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมการผลิตการบริโภคไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมในอนาคต

๑) เฝ้าระวังและสื่อสารความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และประเมินคุณภาพระบบการบริหารจัดการ โดยวิเคราะห์แนวโน้มผลผลิตภาพการผลิต ปริมาณ/คุณภาพผลผลิต ประสิทธิภาพกลไกตลาด ต้นทุนและราคาสินค้า ภัยพิบัติ (อุทกภัย ความชื้นสัมพัทธ์ ปริมาณน้ำฝน น้ำต้นทุน พื้นที่เพาะบาง/เสี่ยงภัยพิบัติ) โรค แมลงศัตรูพืช (Active Surveillance)

๒) บริหารจัดการและควบคุมความเสี่ยง โดยขับเคลื่อนการทำการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้สินค้าคุณภาพมาตรฐานที่ดี (สัดส่วนเกรดคุณภาพ) ประสานผู้ว่าราชการจังหวัด และพาณิชย์จังหวัด ป้องกันกลไกตลาดไม่มีประสิทธิภาพ

๑.๕ การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าเพิ่ม และสร้างโอกาสเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรมูลค่าสูง High Product Value ตามแผนแม่บท ประเด็นการเกษตร

๑) ส่งเสริมเกษตรกรอัตลักษณ์พื้นถิ่น : ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ใช้ภูมิปัญญา เทคโนโลยี และนวัตกรรม พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้า พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ สร้างเรื่องราวแหล่งกำเนิดของสินค้า (Story) สร้างตราสินค้า (Brand) สนับสนุนการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว ส่งเสริมการตลาดเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรและชุมชน พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และต่อยอดสู่มรดกทางการเกษตร รวมทั้งรวบรวมพันธุ์พืชพื้นถิ่น ผลิตและขยายพันธุ์ และกระจายสู่เกษตรกรเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและเพื่อการอนุรักษ์

๒) ส่งเสริมเกษตรกรปลอดภัย : พัฒนาเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน GAP เกษตรอินทรีย์ ฮาลาล และมาตรฐานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พัฒนาระบบการตรวจรับรองแบบกลุ่มและรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการตรวจรับรองได้มากขึ้น ส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย และการใช้สารชีวภัณฑ์ และแมลงศัตรูธรรมชาติทดแทนสารเคมีทางการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ

๓) ส่งเสริมเกษตรกรชีวภาพ : ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรชีวภาพ โดยเฉพาะสมุนไพรและแมลงเศรษฐกิจ โดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิตให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช และเชื้อจุลินทรีย์ นำไปสู่การผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจภาคการเกษตรจากฐานชีวภาพอันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนา รวมทั้งผลักดันการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ เพื่อนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรชีวภาพ

๔) ส่งเสริมเกษตรแปรรูป : ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญา เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูปเพื่อควบคุมคุณภาพ ยืดอายุของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและวัตถุดิบให้มีคุณภาพ และเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบเกษตร เช่น อาหารพร้อมรับประทาน เครื่องดื่มสุขภาพ ผลิตภัณฑ์แปรรูป

สมุนไพรเพื่อสุขภาพ ผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารฮาลาล และผลิตภัณฑ์เสริมอาหารโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรมมาใช้ในการกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมการสร้างตราสินค้า พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และขยายช่องทางการตลาดด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

๕) ส่งเสริมเกษตรกรอัจฉริยะ : ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง การทำเกษตรสมัยใหม่ และการใช้เทคโนโลยีอัจฉริยะ โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ตลอดห่วงโซ่การผลิต ตั้งแต่การปรับปรุงพันธุ์ การผลิต การแปรรูป การตลาด เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล เซนเซอร์ เทคโนโลยีชีวภาพ รวมทั้งนาโนเทคโนโลยี และการจัดการข้อมูล มาใช้ในการกระบวนการผลิต การแปรรูป และการตลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตรทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิต การตลาด การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทดแทนแรงงานที่ลดลงและการเข้าสู่สังคมสูงอายุ ควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากภาพถ่ายดาวเทียม ภูมิสารสนเทศ เทคโนโลยีดิจิทัล และสารสนเทศทางการเกษตรต่าง ๆ เพื่อการวางแผนและปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี และนวัตกรรมการเกษตรได้มากขึ้น และส่งเสริมการทำระบบฟาร์มอัจฉริยะให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร สนับสนุนให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยี/การให้บริการเกษตรกรอัจฉริยะ (Agricultural Service Provider)

๖) ส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร : เพิ่มประสิทธิภาพและการจัดการฐานทรัพยากรทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าและความมั่นคงอาหาร อาทิ ทรัพยากรน้ำ การจัดการน้ำเพื่อการเกษตร ทรัพยากรดิน การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทรัพยากรและสารสนเทศทางการเกษตร ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศการเกษตร/ขึ้นและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน และพัฒนาระดับเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีการเกษตร เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตร สนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตและการตลาด เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพผลผลิต และส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพโลจิสติกส์เกษตรเพื่อลดการสูญเสียตลอดจนพัฒนาการผลิตเกลือทะเลไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

๑.๖ ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน : ให้เป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรยุคใหม่ และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ การขยายช่องทางการตลาด การสร้างการยอมรับในคุณภาพสินค้าผ่านตราสินค้า ประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เพื่อกำหนดกิจกรรมการพัฒนาที่เหมาะสมในการพัฒนาระดับแต่ละกลุ่ม พัฒนาทักษะการบริหารวิสาหกิจชุมชน พัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ (ผู้ประกอบการ) ในการประกอบธุรกิจเชิงรุก สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุน ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย พัฒนาแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรแปรรูป รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อยกระดับการพัฒนาเกษตรกรไปสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรที่มีความเข้มแข็ง

๑.๗ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็น Platform สร้างรายได้ชุมชน : พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและชุมชน พัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้สามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พัฒนาฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พัฒนาวิสาหกิจชุมชนต้นแบบด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และสร้างเครือข่ายและเชื่อมโยงข้อมูลเส้นทาง (Route Trip) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและชุมชน โดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อน

๑.๘ ส่งเสริมการผลิตและการจัดการสินค้าเกษตรด้วย BCG Model : ส่งเสริมและ พัฒนาการเกษตร ให้เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืนด้วยแนวคิดโมเดลเศรษฐกิจ BCG ประกอบด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) จะทำให้ภาคการเกษตร ปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบการผลิตที่ยั่งยืนมากขึ้น เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างสมดุล เพื่อบรรลุเป้าหมาย ๓ สูง ได้แก่ ประสิทธิภาพสูง มาตรฐานสูง และรายได้สูง โดยใช้กระบวนการส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ ใช้องค์ความรู้ ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) ในการพัฒนาสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่ เพื่อยกระดับสู่ เกษตรมูลค่าสูง เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของภาคเกษตร

๑.๙ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ : พัฒนาระดับ การเกษตรให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษในแต่ละพื้นที่ โดยส่งเสริม การรวมกลุ่มของเกษตรกรและสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรมูลค่าสูง มีคุณภาพมาตรฐาน การแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความสามารถ ในการแข่งขัน ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่และพื้นที่โดยรอบระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาค ได้แก่ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคกลาง-ตะวันตก และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้

๑.๑๐ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการเกษตรต่างประเทศ : ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการเกษตรต่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือ ทั้งกรอบทวิภาคี พหุภาคี และองค์กรต่างประเทศต่าง ๆ สนับสนุนการจัดแสดงสินค้าในต่างประเทศเพื่อประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างภาพลักษณ์สินค้าเกษตรของไทย ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของผู้บริโภคในต่างประเทศ และเพิ่มโอกาสทางการตลาด พัฒนาเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ให้มีโอกาสเรียนรู้เทคนิค วิธีการ และแนวทางปฏิบัติที่ดีด้านการเกษตรของประเทศต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ และประสบการณ์มาพัฒนาการเกษตรต่อไป ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ของเกษตรกร รวมทั้งการขยายความร่วมมือด้านการเกษตรกับต่างประเทศ ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs)

กลยุทธ์ที่ ๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

เป้าหมาย

- ๒.๑ เกษตรกรได้รับการพัฒนาตามโครงการพระราชดำริและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๒ เกษตรกรสูงวัยมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- ๒.๓ ศักยภาพและขีดความสามารถของเศรษฐกิจฐานรากเพิ่มขึ้น
- ๒.๔ Young Smart Farmer และ Smart Farmer มีจำนวนเพิ่มขึ้น
- ๒.๕ องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น
- ๒.๖ เกษตรกรได้รับการยกระดับเป็นผู้ประกอบการเกษตรเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๒.๑ เกษตรกรน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕
- ๒.๒ เกษตรกรสูงวัยที่ผ่านการอบรมด้านการประกอบอาชีพและนำไปปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
- ๒.๓ เกษตรกรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๓๘,๔๕๐ ราย
- ๒.๔ Young Smart Farmer และ Smart Farmer เพิ่มขึ้น จำนวน ๑๑,๕๔๕ ราย
- ๒.๕ องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐
- ๒.๖ เกษตรกรได้รับการยกระดับเป็นผู้ประกอบการเกษตรเพิ่มขึ้น จำนวน ๔,๐๐๐ ราย

แนวทางการพัฒนา

๒.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเศรษฐกิจพอเพียง

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ : พัฒนาความสามารถ เสริมสร้างศักยภาพ สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกร นักเรียน เกษตรกรต้นแบบ ครอบครัว กลุ่มองค์กร เครือข่าย และชุมชนในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ ผลสำเร็จของการดำเนินงาน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต

๒) การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน : การถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ พัฒนาทักษะ/องค์ความรู้ของเกษตรกร และพัฒนาต่อยอดให้เป็นเกษตรกรต้นแบบ ส่งเสริมการทำการเกษตรบนพื้นที่สูง ส่งเสริมการปลูกไม้ผลไม่ยืนต้น/ไม้ผลไม่ยืนต้นเมืองหนาว ส่งเสริมการปลูกพืชผักเมืองหนาว/เกษตรแบบผสมผสาน ส่งเสริมเกษตรกรต้นแบบ พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรผู้นำ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์บนพื้นที่สูง

๒.๒ พัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่องและเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer & Young Smart Farmer)

๑) พัฒนา ๕ ทักษะสำคัญของเกษตรกรไทย

(๑) Growth Mindset & Anti Fragile : ความพยายามและการฝึกฝน มีความสามารถในการต้านทานความเปราะบาง

(๒) Learning Skills : เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ

(๓) Financial Literacy : กระจายความเสี่ยงทางการเงิน การจัดสรรและการบริหารเงิน

(๔) Digital Literacy : ความสามารถในการเข้าใจ เข้าถึง และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้

(๕) ESG Literacy for Resilience : Environment Social Governance : ความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล

๒) ขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมทายาทเกษตรกรรุ่นใหม่ พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer เสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย Young Smart Farmer เพิ่มเติมวิชาการเฉพาะด้าน หรือแนะนำแหล่งความรู้ วิชาการ และเทคโนโลยี ที่เหมาะสม และเพิ่มทักษะในการพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรที่มีศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตร และการบริหารจัดการตลอดห่วงโซ่อุปทาน

๓) พัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่อุปทาน พัฒนาต่อยอดความสำเร็จเกษตรกรปราดเปรื่องต้นแบบ (Smart Farmer Model) และยกระดับสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตร สามารถจัดทำแผนพัฒนาธุรกิจ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ

๔) เชื่อมโยงเครือข่าย Smart Farmer และ Young Smart Farmer มีการจัดแสดงผลงาน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย เพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้ประกอบการระดับเขต และระดับประเทศ

๒.๓ ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางธุรกิจของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

๑) วิเคราะห์ข้อเสนอโครงการของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และประสาน อำนวยความสะดวกเพื่อการลงทุน (วิเคราะห์ความเป็นไปได้ด้านเทคนิค/เทคโนโลยี Lab Scale to Commercial Scale และระดับการใช้ประโยชน์ Utilization and Precision Skills)

๒) ความเป็นไปได้ด้านตลาด วิเคราะห์พฤติกรรมของตลาด /ผู้บริโภค ปริมาณความต้องการซื้อ (ปริมาณ คุณภาพมาตรฐาน คุณค่าของสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการ)

๓) ความเป็นไปได้ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปริมาณการจัดการ Food Loss, Food Waste, GHGs, Benefit/Cost การตรวจรับรองมาตรฐานระดับต่าง ๆ (มาตรฐานกระบวนการผลิต มาตรฐานสินค้า มาตรฐานอาหาร มาตรฐานสิ่งแวดล้อม มาตรฐานโรงงาน มาตรฐาน GHGs)

๔) ความเป็นไปได้ด้านการบริหารจัดการ เช่น โครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล การบริหารการเงินและบัญชี การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารองค์ความรู้ การกำกับดูแลและการนำองค์กรที่ดี เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสียหายด้านการเงินจากการลงทุนที่ไม่เหมาะสม ตลอดจน การศึกษาประเมิน ความคุ้มค่าการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ ซึ่งมีโอกาสนำไปสู่การเป็นหนี้ การฟ้องร้อง บังคับคดี ยึดทรัพย์

๕) ประเมินศักยภาพองค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน และกำหนดกิจกรรมการพัฒนา ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของแต่ละกลุ่ม

๒.๔ สร้างโครงข่ายระบบการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net)

๑) สร้างโครงข่ายระบบการคุ้มครองทางสังคมเพื่อให้ความช่วยเหลือบรรเทาแก่เกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และเตรียมความพร้อมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นการประกันมาตรฐานการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานให้แก่เกษตรกร

๒) การช่วยเหลือบรรเทาผลกระทบจากภัยพิบัติด้านเกษตร

(๑) สร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ ถึงผลกระทบจากภัยพิบัติด้านต่างๆ (ภัยธรรมชาติ เศรษฐกิจ ภัยโรคระบาด โรคอุบัติใหม่โรคอุบัติซ้ำ) และสร้างทักษะการเรียนรู้/พลิกฟื้น (Adaptation and Resilience) ให้แก่เกษตรกร/องค์กรเกษตรกรเพื่อการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบ

(๒) การเฝ้าระวังเชิงรุก การสื่อสารความเสี่ยงและความเข้าใจถึงผลกระทบและความเสียหายทางเศรษฐกิจต่อครัวเรือนเกษตรกร รวมถึงการปรับตัวและการบรรเทา สร้างทักษะ Learning Skills and ESG Literacy for Resilience

(๓) การประเมินผลกระทบและความเสียหายทางเศรษฐกิจ การจัดทำแนวทางการบริหารจัดการ ภัยพิบัติตั้งแต่ก่อนเกิดภัย เพื่อลดความเสียหายและให้เกษตรกรได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ได้แก่

ด้านการป้องกัน (Prevention) และด้านเตรียมความพร้อม (Preparation) เช่น การจัดทำแผนบริหารภัยพิบัติ การแจ้งเตือน การติดตาม เฝ้าระวังสถานการณ์การเกิดภัย ออกเยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำการดูแลรักษา ขณะเกิดภัย ด้านการเผชิญเหตุ (Response) เช่น ลงพื้นที่ติดตาม เยี่ยมเยียน เพื่อแนะนำวิธีการบรรเทาผลกระทบ การดูแลรักษาพืชระหว่างเกิดภัย

(๔) การรายงานพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบและการเผชิญเหตุ รวมทั้งการสำรวจและรายงานความเสียหายเบื้องต้น หลังเกิดภัย ด้านการฟื้นฟู (Recovery) เช่น การสำรวจความเสียหายเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรตามระเบียบหลักเกณฑ์ที่กำหนด การสนับสนุนพันธุ์พืช ชีวภัณฑ์ และปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเริ่มต้นการผลิตรอบใหม่ รวมทั้งคำแนะนำการดูแลแปลงเกษตรหลังเกิดภัย เพื่อช่วยลดต้นทุนการผลิตให้เกษตรกรมีอาหารบริโภคในครัวเรือนและสร้างรายได้ในระยะสั้น รวมทั้งเร่งรัดดำเนินการในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยพิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร

๓) การประกันภัยพืชผลทางการเกษตร

(๑) บริหารจัดการความเสี่ยงด้านภัยพิบัติในการทำการเกษตร โดยให้ความช่วยเหลือเกษตรกรจากผลกระทบของภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อวางแผนรับมือกับภัยพิบัติได้อย่างทันถ่วงที และช่วยลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สร้างความมั่นคงทางรายได้ให้เกษตรกร

(๒) พัฒนาแนวทางการนำระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการประกันภัยพืชผลให้แก่เกษตรกร ยกย่องมาตรฐานการประกันภัยด้านการเกษตรด้วยการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลอย่างยั่งยืน มีความถูกต้อง แม่นยำ โดยใช้เทคโนโลยีดาวเทียมสำรวจทรัพยากรโลก เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลขนาดใหญ่

(๓) สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าร่วมการประกันภัยพืชผลมากขึ้น เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงของเกษตรกรให้มีเงินทุนในการประกอบอาชีพการเกษตรต่อไปได้ และช่วยลดภาระทางการคลังของภาครัฐในการจ่ายเงินเพื่อช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรในระยะยาว

๒.๕ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

๑) ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หรือกลุ่มยุวเกษตรกร

๒) ใช้กระบวนการกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา และบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งนำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและผลิตภัณฑ์ พัฒนาช่องทางการตลาด เกิดเครือข่ายทั้งในเชิงธุรกิจและสังคม และสามารถบริหารจัดการกองทุน นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็ง เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้

๒.๖ ยกระดับการผลิตและเชื่อมโยงการตลาด

ส่งเสริมและพัฒนากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มแปรรูปผลผลิต หรือกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เพื่อยกระดับการผลิต ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าให้มีคุณภาพมาตรฐาน ตรงกับความต้องการของตลาด และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างตราสินค้า (Brand) มีเรื่องราวแหล่งกำเนิดของสินค้า (story) สร้างอัตลักษณ์ของสินค้าให้มีความโดดเด่น โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย เพิ่มช่องทางการตลาด พัฒนาแพลตฟอร์ม และพัฒนาเกษตรกรในการทำตลาดออนไลน์ รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและการตลาด

๒.๗ ส่งเสริมบทบาทเกษตรกรสูงวัยและการเข้าสู่สังคมสูงอายุของภาคการเกษตร

- ๑) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรสูงวัย และผู้ที่เกษียณอายุจากการประกอบอาชีพอื่นที่มีความสนใจในด้านการเกษตร ให้มีความรู้และทักษะ สามารถสร้างรายได้จากการทำการเกษตรและพึ่งพาตนเองได้
- ๒) สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของเกษตรกรสูงวัยทั้งในด้านการเกษตร และการบริหารจัดการ และมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาสู่เยาวชนเกษตรกรและเกษตรกรรุ่นใหม่ในชุมชน นำไปสู่การพัฒนาการเกษตร สร้างงาน สร้างรายได้ในชุมชน สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง และดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่า รวมทั้งพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้เกษตรกรสามารถปรับตัวในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมสูงวัย

๒.๘ สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายในพื้นที่

- ๑) พัฒนาการเรียนรู้ของเกษตรกรจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน (Problem-based Learning) สนับสนุนให้เกษตรกรสอนเกษตรกรด้วยกันเอง (Peer Learning) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และพัฒนาเกษตรกรให้เป็นผู้ช่วย Agri-Coach เพื่อช่วยเหลือดูแลเกษตรกรในระดับท้องถิ่น
- ๒) พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตร ทั้งเครือข่ายอาสาสมัครเกษตร อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) เชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร วิสาหกิจชุมชน และแปลงใหญ่ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกันในพื้นที่
- ๓) พัฒนาให้เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงานและประสานการดำเนินงาน กระจายเทคโนโลยี และเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลของเครือข่ายดังกล่าวให้เป็นปัจจุบันและสามารถรองรับการส่งเสริมการเกษตรผ่านระบบดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๙ สร้างความมั่นคงด้านอาหาร รายได้ และความเข้มแข็งของชุมชน

- ๑) ส่งเสริมการสร้าง ความมั่นคงด้านอาหารของชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการเข้าถึงอาหารของคนในชุมชนในทุกสถานการณ์ ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต ส่งเสริมการผลิต แปรรูปและถนอมอาหาร การบริโภคอาหารตามหลักโภชนาการ ส่งเสริมสุขอนามัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตของครัวเรือนเกษตรกร
- ๒) ส่งเสริมการตลาดสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน ทั้งตลาด online และ offline การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน (barter trade) และการแบ่งปันอาหาร
- ๓) เตรียมความพร้อมรองรับภาวะวิกฤตโดยจัดตั้งกองทุนอาหาร/จัดระบบคลังอาหาร และการกระจายอาหารของชุมชน รวมถึงการจัดตั้งโรงครัวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อให้สมาชิกในชุมชนทุกคนมีอาหารบริโภค รวมทั้งจัดระบบการสำรองพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ชุมชน สร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้อยู่รอดได้ในภาวะวิกฤต ชุมชนฟื้นตัวได้เร็ว สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้ตามปกติหลังจากผ่านพ้นภาวะวิกฤต
- ๔) ส่งเสริมให้เกษตรกรแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจ ส่งเสริมการทำการเกษตรตามการวิเคราะห์ชุมชน ส่งเสริมพืชอาหารสัตว์รองรับเมืองปศุสัตว์ ส่งเสริมพืชพลังงานรองรับเมืองพืชพลังงาน ขับเคลื่อนแผนพัฒนาการเกษตรระดับชุมชน ส่งเสริมเทคโนโลยีไม้ผลไม้น้ำมันต้นรองรับเมืองผลไม้ ส่งเสริมการทำแปลงต้นแบบเกษตรผสมผสาน เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรต้นแบบเกษตรผสมผสาน รวมทั้งติดตามและวิเคราะห์ผลการดำเนินการ

๒.๑๐ ส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกิน

๑) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรให้แก่เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกิน โดยพัฒนาตามศักยภาพและความต้องการของเกษตรกร ส่งเสริมการปลูกพืชที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ เสริมสร้างความรู้และทักษะในการผลิตเพื่อเป็นอาหารสำหรับบริโภคในครัวเรือน สามารถลดรายจ่าย และสร้างรายได้ที่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครัวเรือน มีความมั่นคงและสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างยั่งยืน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๒) สนับสนุนการปลูกไม้ยืนต้น มุ่งเน้นให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม เกิดการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินอย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการบุกรุกที่ดินและความมั่นคง

๒.๑๑ ส่งเสริมการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พืชเศรษฐกิจเพื่อลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ส่งเสริมการผลิตพืชตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกรที่มีรายได้ตกเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เพื่อยกระดับรายได้ให้สูงกว่าเกณฑ์ จปฐ. (๔๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี) ส่งเสริมอาชีพแก่ครัวเรือนเกษตรกรยากจน TPMAP เกษตรกรลูกหนี้ รวมทั้งถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมแก่เกษตรกร โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรมีทักษะและองค์ความรู้ในการทำการเกษตร สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน มีความมั่นคงด้านอาหาร มีรายได้เพียงพอในการเลี้ยงครอบครัว และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งหลุดพ้นจากภาวะหนี้สินต่อไป

๒.๑๒ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑) จัดทำแผนการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ (Area - based) ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ จัดทำให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล สะดวกในการเข้าถึง และมีการขับเคลื่อนอย่างแท้จริง ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในมิติพื้นที่ - คน - สินค้า จัดทำโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหา (Pain Point) ของเกษตรกรและชุมชนเกษตร นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนและความยั่งยืนของภาคเกษตร

๒) บูรณาการการทำงานและงบประมาณจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งงบประมาณจังหวัดและท้องถิ่น (Area) งบประมาณตามบทบาทภารกิจของหน่วยงาน (Function) และงบประมาณเพิ่มเติมสำหรับการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญ (Agenda)

๓) ขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ให้เกิดผลสำเร็จ ตอบโจทย์การพัฒนาเฉพาะพื้นที่ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นต้นแบบของการทำงานแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ รวมทั้งปรับโครงสร้างการเกษตรแบบดั้งเดิมสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่มีการจัดการทรัพยากรอย่างสมดุลและยั่งยืน

๒.๑๓ พัฒนาและเตรียมกำลังคนเข้าสู่ภาคการเกษตร

๑) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเยาวชนและคนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจในการเกษตร ให้มีทัศนคติที่ดีต่อภาคการเกษตร ซึ่งมีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างความรู้และทักษะวิชาการด้านการเกษตร การบริหารจัดการธุรกิจเกษตร และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการสนับสนุนการทำงานเบื้องต้น

๒) พัฒนาโดยยึดหลักการให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Learning by doing) และสนับสนุนให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร จากรุ่นสู่รุ่นเพื่อสืบทอดอาชีพการเกษตร

๒.๑๔ สื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกร องค์กรเกษตรกร/มหาวิทยาลัย/เอกชน/ภาครัฐ

๑) สร้างโอกาสการเข้าถึงข้อมูลเพื่อการอธิบายปรากฏการณ์ อธิบายทิศทางในอนาคตที่ต้องเริ่มสร้างในวันนี้ เพิ่มช่องทางการสื่อสาร Two Way Communication เพื่อรับฟังความคิดเห็นในทุกแง่มุมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำความคิดเห็นมาวิเคราะห์ถกแถลง ทบทวน แก้ไขระงับยับยั้งปัญหา และพัฒนาโอกาสใหม่ที่ดีกว่าเดิม (Sharing Data Risk for Collaboration management และ Public Interest)

๒) เสริมสร้างการทำงานร่วมกันผ่านกลไกการขับเคลื่อนในระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัด อำเภอ ชุมชน ผ่านกระบวนการกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่น จังหวัด โดยบูรณาการร่วมระหว่างภาครัฐ (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ เพื่อให้สถาบันในระดับชุมชนได้มีแผนงานโครงการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ซึ่งได้มีการศึกษาวิเคราะห์ ทดสอบสมมุติฐานตามหลักวิชาการ และประชุมอภิปรายแบบฉันทามติ (Consensus) โดยเครือข่ายอาสาสมัครเกษตร ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร Smart Farmer/Young Smart Farmer แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร

กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

- ๓.๑ ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร
- ๓.๒ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ๓.๓ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตสินค้าเกษตร
- ๓.๔ มีพื้นที่ขยายผลการเพาะปลูกพืชใช้น้ำน้อยที่เพิ่มขึ้น*
- ๓.๕ พื้นที่เป้าหมายที่มีค่าเฉลี่ยรายปีปริมาณฝุ่นละออง PM2.5 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด*
- ๓.๖ จำนวนจุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่เกษตรกรรม*

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๓.๑ ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร จำนวน ๖๖,๐๐๐ ไร่
- ๓.๒ ร้อยละ ๘๐ ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการปรับตัวโดยใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เท่าทันภูมิอากาศ
- ๓.๓ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตสินค้าเกษตรลดลง ๗๐,๐๐๐ ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (tCO₂eq)
- ๓.๔ พื้นที่ขยายผลการเพาะปลูกพืชใช้น้ำน้อยที่เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า จำนวน ๒๓,๐๐๐ ไร่
- ๓.๕ ร้อยละของพื้นที่เป้าหมายที่มีค่าเฉลี่ยรายปีปริมาณฝุ่นละออง PM2.5 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๓.๖ จำนวนจุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่เกษตรกรรมที่ลดลง

แนวทางการพัฒนา

๓.๑ ประเมินความเสี่ยงภาคการเกษตรเพื่อการบริหารความเสี่ยงและความเสียหายจาก Climate Change

๑) ติดตาม เฝ้าระวัง ประเมินความเสี่ยง และบริหารความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (Climate Change) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความเสื่อมโทรมของดิน น้ำ ความสมดุลระบบนิเวศน์ ภัยน้ำท่วม ภัยแล้ง อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ โรค แมลงศัตรูพืช

๒) สร้างและพัฒนามาตรฐานกระบวนการผลิตสินค้า และมาตรฐานสินค้าที่สะท้อนหรือแสดงถึงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจสำหรับผู้บริโภค (Consumer Preference) เช่น Carbon Footprint, Water Footprint, Human Rights

๓) การเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ ปรับตัวต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Adaptation) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มแหล่งดูดซับก๊าซเรือนกระจก (Climate Change Mitigation) และการสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการ (Enabling Environment on Climate Change Management)

๓.๒ ส่งเสริมการลดการเผาและสร้างห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

๑) สร้างความตระหนักรู้ให้กับเกษตรกร เพื่อให้เห็นความสำคัญของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลกระทบต่อภาคการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรเกิดการปรับตัว ส่งเสริมการปรับตัวและบรรเทาผลกระทบจากภาวะโลกร้อนและสร้างภูมิคุ้มกันด้วยหลักการ 3Rs (1) Re-Habit สร้างความเข้าใจควบคุมมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมปลูกพืชเป็นการปลูกแบบไม่เผา เพิ่มสินค้าคาร์บอนต่ำภายใต้มาตรฐาน GAP PM_{2.5} Free (2) Replace with Perennial Crops ปรับเปลี่ยนชนิดและวิธีการปลูกพืชบนพื้นที่สูงจากพืชไร่เป็นสวนไม้ผลแบบผสมผสาน (3) Replace with Alternate Crops ปรับเปลี่ยนชนิดและวิธีการปลูกพืชบนพื้นที่ราบโดยปรับเปลี่ยนพืชทางเลือกบนพื้นที่ราบ

๒) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้สามารถยกระดับสินค้าเกษตรและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูงคาร์บอนต่ำ (High Value Low Carbon Product) รวมทั้งสร้างความยั่งยืนกับการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มาตรการจูงใจเกษตรกรแบบมีเงื่อนไข การจัดการการเผาในพื้นที่การเกษตร ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มสมดุลของระบบนิเวศน์ โดยวัดจากพื้นที่ทำเกษตรกรรมแบบ Climate Smart Agriculture (CSA) RSPO, EUDR

๓) ส่งเสริมให้เกษตรกรลดการเผาในพื้นที่การเกษตร และสร้างห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น การนำวัสดุเหลือใช้จากการปลูกข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอ้อยโรงงาน ไปสู่อุตสาหกรรมพลังงานชีวมวล วัสดุชีวภาพ ฯลฯ

๔) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ให้ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเผาในพื้นที่การเกษตร นำเสนอทางเลือกในการใช้เทคโนโลยีทดแทนการเผา ถ่ายทอดความรู้และส่งเสริมให้มีการจัดการและใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ทั้งการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ การนำกลับมาใช้ใหม่ ใช้เป็นปัจจัยในกระบวนการผลิต และผลิตพลังงานชีวมวล เป็นการเพิ่มโอกาสในการจ้างงาน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ โดยใช้กลไกของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) หรือกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่

๕) ปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจากเดิมสู่การทำการเกษตรปลอดการเผาและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยเทคโนโลยีดาวเทียมชี้พื้นที่เผาซ้ำซาก พัฒนาระบบแจ้งเตือนเกษตรกรรายบุคคล (Personal - notification System) ในการจัดการเศษวัสดุหลังเก็บเกี่ยว ผ่านแอปพลิเคชัน Farmbook และทะเบียนเกษตรกรออนไลน์ (e-Form)

๖) สร้างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชน และสร้างเครือข่ายปลอดการเผา

๗) สนับสนุนการขับเคลื่อน พ.ร.บ. อากาศสะอาด ดำเนินมาตรการงดการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ สำหรับเกษตรกรที่ไม่ให้ความร่วมมือปรับเปลี่ยนจากการเผาไปใช้วิธีอื่น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตรอย่างยั่งยืน และเตรียมความพร้อมรองรับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด ศึกษาแนวทางการซื้อขายคาร์บอนเครดิตในภาคการเกษตรเพื่อนำไปสู่การเกษตรแบบ Low Carbon เพื่อความยั่งยืน

๓.๓ ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเกษตรกรรมยั่งยืน

๑) ส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้น/ไม้มีค่าในพื้นที่เกษตรกรรม เพิ่มพื้นที่สีเขียว เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย

๒) ปรับระบบการผลิตและการจัดการฟาร์มเพื่อให้การพัฒนาภาคการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืนทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ความเข้าใจ และปรับพฤติกรรมทำการเกษตรให้เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการทำการเกษตรที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม (Go Green) เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Green House Gas : GHG) จากกระบวนการผลิต และสนับสนุนการก้าวสู่เป้าหมาย Net Zero

๓) ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่ปลูกพืชใช้น้ำน้อย ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการจัดการดินและปุ๋ย การบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร การให้น้ำตามความต้องการของพืช ปรับพื้นที่นาด้วยระบบเลเซอร์ การทำนาเปียกสลับแห้ง เป็นต้น

๔) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับมาตรการ EUDR (European Union Deforestation-free Regulation) โดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่ส่งออกไปยังสหภาพยุโรป ๗ ประเภท ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เนื้อโค โกลี กาแฟ ถั่วเหลือง ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ รวมถึงผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจากสินค้าโภคภัณฑ์เหล่านี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายห้ามการทำลายป่าของสหภาพยุโรป หรือ EUDR ซึ่งเป็นกฎหมายที่ต้องการจำกัดการทำลายป่าที่เกิดขึ้นทั่วโลกของสหภาพยุโรป (EU)

๕) ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ (เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ วนเกษตร เกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่) บริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน โดยผลิตพืชที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ ใช้ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ วางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตและความต้องการของตลาด พัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้ทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด และส่งเสริมการผลิตชีวภัณฑ์ในการควบคุมศัตรูพืช (โรคพืช แมลงศัตรูพืช)

๖) สร้างการรับรู้และความตระหนักรู้ถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พัฒนาขีดความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกรด้วยเทคโนโลยีการเกษตรเท่าทันภูมิอากาศ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมให้เกษตรกรบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและคาร์บอนต่ำ พัฒนาตลาดสินค้าเกษตรคาร์บอนต่ำ เตรียมความพร้อมเข้าสู่การซื้อขายคาร์บอนเครดิต พัฒนาระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ สร้างการรับรู้และพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนงาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมกับทุกภาคส่วน สร้างสภาพแวดล้อม (Ecosystem) ภายในองค์กรที่สนับสนุนการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปรับปรุง/จัดทำโครงการส่งเสริมการเกษตรให้สนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกให้สอดคล้องกับการเกษตรคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่

๓.๔ ส่งเสริมการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคมเมือง

๑) ส่งเสริมการเกษตรแนวตั้ง (Vertical Farming) เลือกชนิดพืชที่มีมูลค่าสูงในการทำเกษตรแนวตั้ง ส่งเสริมเกษตรเขตเมืองอัจฉริยะ (Urban Agriculture) ตามนโยบาย “ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้” พัฒนาพื้นที่เขตเมืองที่รกร้างว่างเปล่า หรือพื้นที่ทำการเกษตรที่ใช้ประโยชน์ไม่เต็มประสิทธิภาพ

๒) วางแผนออกแบบฟาร์มโมเดลต้นแบบเกษตรเขตเมือง ที่สอดคล้องกับตลาด สามารถเพิ่มรายได้จากพื้นที่การเกษตรในเขตเมือง เกิดความมั่นคงทางอาหารควบคู่กับการรักษาสภาพแวดล้อมของสังคมเมืองได้อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

เป้าหมาย

- ๔.๑ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรเป็น Smart Officer เพิ่มขึ้น
- ๔.๒ มีการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์กรเพิ่มขึ้น
- ๔.๓ บุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล
- ๔.๔ กรมส่งเสริมการเกษตรมีขีดสมรรถนะด้านดิจิทัลสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว
- ๔.๕ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- ๔.๑ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรเป็น Smart Officer ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด
- ๔.๒ กระบวนการและบริการของกรมส่งเสริมการเกษตรที่ปรับเปลี่ยนมาใช้ การเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่น หรือระบบงานอื่น ผ่านระบบ e-service หรือ Government Digital Services หรือพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัลใหม่ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ กระบวนการ
- ๔.๓ บุคลากรผ่านการอบรมตามหลักสูตรดิจิทัล ได้แก่ หลักสูตร Cyber Security หลักสูตร Data Governance หรือหลักสูตรอื่นที่กำหนดพร้อมทั้งได้รับใบประกาศนียบัตรรับรองการอบรมหลักสูตรร้อยละ ๙๐
- ๔.๔ คะแนนผลการประเมินสถานะของหน่วยงานในการเป็นระบบราชการ ๔.๐ (PMQA 4.0) อยู่ในระดับก้าวหน้าขึ้นไป
- ๔.๕ กรมส่งเสริมการเกษตรผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ (๙๐ คะแนนขึ้นไป)

แนวทางการพัฒนา

๔.๑ พัฒนางค์กรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การปฏิบัติงาน ระบบโครงสร้างองค์กร ความผูกพันและทัศนคติในการทำงานของทุกคนในองค์กร

๑) สร้างและพัฒนาให้ทุกคนเป็นผู้นำแบบ Adaptive Leadership : ผู้นำที่จะนำพาองค์กรและทีมงานก้าวข้ามการเปลี่ยนแปลง สามารถแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

๒) สร้างพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Collaboration Areas) ด้วยการออกแบบสร้างกระบวนการทำงานร่วมกัน (Enhance) ใช้ทรัพยากรร่วมกัน แบ่งปันข้อมูลความเสี่ยง (Sharing Data Risk) รับฟังความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยง มีพื้นที่ความรับผิดชอบการบริหารจัดการ (Enable) ทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและร่วมผลักดันองค์กรให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความเต็มใจ ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่เกี่ยงงอน หรือกล่าวโทษกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน (Empathy) ที่สำคัญทุกคนควรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์กร กำหนดทิศทางและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนรับผิดชอบต่อเป้าหมายตัวชี้วัดการพัฒนางานองค์กรร่วมกัน (Engagement)

๓) สื่อสารภายในองค์กร เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงเป้าหมาย วิธีการบรรลุเป้าหมาย แผนการปฏิบัติงาน ตัวชี้วัด และความเสี่ยงด้านต่าง ๆ (ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์/วิธีการ การดำเนินงาน กฎหมาย ระเบียบ และเศรษฐกิจการเกษตรระดับมหภาค/จุลภาค) และการสร้างช่องทางให้บุคลากรมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

๔) สร้างแรงจูงใจในการทำงาน ด้วยการจัดให้มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่สนับสนุนการทำงานแบบ Collaboration และลดโอกาสการเกิดอาการ Toxic Work Place, Burnout, Quiet Quitting

๕) ประเมินผลการดำเนินงานด้าน Performance Operation และ Competency ทั้งระดับองค์กร และระดับบุคคล ด้วยการวิเคราะห์ออกแบบกำหนดตัวแปร ตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพ และสะท้อนความเชื่อมั่นในแต่ละขั้นตอนการทำงาน OKRs และสะท้อนความสำเร็จในปัจจุบัน/อนาคต KPIs

๖) การตรวจสอบเพื่อให้คำปรึกษาและสร้างความเชื่อมั่นว่าองค์กรจะสามารถสร้างคุณค่า และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

๗) พัฒนาและบริหารทรัพยากรบุคคล ผ่านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การเพิ่มระดับการเรียนรู้ด้วย Education Technology การบันทึกข้อมูลและการประเมิน performance ระดับบุคคล การเฝ้าระวังความเสี่ยงด้าน Toxic Workplace & Mentality Health เป็นต้น

๘) พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ Digital Office & Digital Culture ด้วยการออกแบบสถาปัตยกรรมดิจิทัล การมุ่งสู่ Digital Documents การกำหนดตัวแปร การจัดการข้อมูล (การเก็บรวบรวม ความถี่ ผู้เก็บ ผู้สังเคราะห์ และแปรผล predictive analytics) การแบ่งปันข้อมูลความเสี่ยงขององค์กรเพื่อการตระหนัก และการร่วมกันบริหารความเสี่ยง รวมถึงการประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เช่น ROI

๔.๒ มุ่งพัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรสู่การเป็น Digital DOAE และพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเกษตร

๑) ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานภายในองค์กรให้เป็นดิจิทัล พัฒนาระบบฐานข้อมูล (Big Data) และเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างคลังความรู้ทางการเกษตร พัฒนาระบบบริการและแพลตฟอร์มดิจิทัลในการส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในองค์กร และการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลที่มีอยู่เพื่อสนับสนุนการทำงานและการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร พัฒนาให้บริการในรูปแบบออนไลน์ พัฒนาระบบการทำงานและโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลเพื่ออนาคตที่ดีกว่า เช่น ระบบ Cloud ระบบเครือข่าย/โครงข่ายอินเทอร์เน็ต ระบบ Big Data ระบบ e Signature ระบบ Cyber Platform ระบบ GIS ระบบ AI เป็นต้น

๒) การขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร วาดผังแปลงดิจิทัลตามเป้าหมายที่กำหนด พัฒนาระบบสารสนเทศการเกษตร พัฒนาระบบการให้บริการและการสื่อสารกับเกษตรกรด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การเรียนรู้ และการสำรวจ/ประเมินความคิดเห็นของเกษตรกร (Farmers' engagement/Data Feedback/ Social Movement, etc.)

๓) พัฒนาและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตรให้สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนและภาระในการจัดเก็บข้อมูล และใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลที่มีอยู่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการให้บริการ

๔.๓ พัฒนาผลิตภัณฑ์และงานบริการ

๑) พัฒนาผลิตภัณฑ์ (Public Goods) และงานบริการ (Public Services) ของกรมส่งเสริมการเกษตรให้สามารถเข้าถึงได้ทุกโอกาส ทุกเวลา ทุกสถานที่ ตลอดจนตอบสนองความคาดหวังของลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มากที่สุด (เกิดประโยชน์สาธารณะ)

๒) จัดทำโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Public Goods : Agricultural Extension - Knowledge and Technology Transfer) และงานบริการ (Public Services) ขององค์กร

๔.๔ ปรับระบบและวิธีการทำงาน

๑) ดำเนินการตามแนวทางการขับเคลื่อนงานกรมส่งเสริมการเกษตร โดยยึดหลักการทำงาน 4C ได้แก่ Collaboration (ทำงานร่วมกัน) Connect (เชื่อมต่อกัน) Create (สร้างสรรค์) และ Consortium (แบ่งปันข้อมูลและเติบโตไปพร้อมกัน) โดยใช้กลยุทธ์ Renewable ๓ กลยุทธ์ ดังนี้

(๑) Adaptive Advantage : Climate Smart and Regenerative Agriculture ปรับรูปแบบจากปัจจุบันไปสู่การเกษตรที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและวิธีการที่สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก จะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันที่ดีกว่า

(๒) Transformation Agriculture : Labor Intensive to Science and Technology Intensive เปลี่ยนจากการเกษตรที่ใช้แรงงานเป็นหลักไปสู่การเกษตรที่ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้มข้น เพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดด้านทรัพยากร ซึ่งจะสร้างผลตอบแทนสุทธิที่ดีกว่า

(๓) Turn Around : Single Crop Patterns to Integrate Precision Farming พลิกโฉมจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นเกษตรผสมผสานที่สร้างแหล่งรายได้หลากหลายเพื่อลดความเสี่ยงด้านการเงิน

โดยขับเคลื่อนผ่าน Farmer Life Long Learning, Area & Communities, Market & Marketing, Social Safety Net และ Digital Service

๒) ปรับวิธีการทำงานโดยใช้ระบบออนไลน์มากขึ้น ทั้งการอบรมเกษตรกร การศึกษาดูงาน การประชุม/สัมมนา การจัดคลินิกเกษตร การจัดงาน Field Day การจัดงานมหกรรมแสดงสินค้า การจัดเวทีชุมชน และการจัดเวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ โดยยังคงยึดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการเป็นสำคัญ รวมทั้งปรับระบบส่งเสริมการเกษตรให้มีความยืดหยุ่น และสามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนงานได้ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนติดตามและประเมินผลโครงการ และปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๔.๕ พัฒนาระดับศูนย์ปฏิบัติการ (ศูนย์ส่งเสริมอาชีพ)

ศึกษา วิเคราะห์คน พื้นที่ สินค้า ตลาด ตามขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบ และวิจัย ทดลอง ทดสอบเทคโนโลยี รวมทั้งจัดทำหลักสูตรการพัฒนาและออกแบบการเรียนรู้สำหรับเกษตรกรทุกช่วงวัย เพื่อให้บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรได้รับการพัฒนาศักยภาพ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้น

๔.๖ พัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกระดับ และสร้างโอกาสความก้าวหน้าในสายอาชีพ

พัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกระดับให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน พัฒนาศักยภาพตามแผนพัฒนารายบุคคล (IDP) ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ผ่าน e-Learning และเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา ปรับแนวความคิดในการทำงานแบบ Growth mindset เพื่อสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัลร่วมกับสถาบันการศึกษา พัฒนาให้ทุกคนเป็นผู้นำแบบ Adaptive Leadership ที่จะนำพองค์กรก้าวข้ามการเปลี่ยนแปลงสามารถแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดี รวมทุกคนให้เป็นหนึ่ง เกิดพลังในการผลักดันองค์กรให้ก้าวไปข้างหน้าด้วยความเต็มใจและรับผิดชอบต่อเป้าหมายตัวชี้วัดการพัฒนาองค์กรร่วมกัน พัฒนาด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลให้พร้อมรองรับการขับเคลื่อนองค์กร ทั้งการวางแผนอัตรากำลัง และการสืบทอดตำแหน่ง การสร้างความก้าวหน้าในสายอาชีพ และการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

๔.๗ พัฒนาสำนักงานให้เป็น Smart Office

พัฒนาสำนักงานให้เป็น Smart Office เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการให้บริการแก่เกษตรกร โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ ยานพาหนะ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมในการปฏิบัติงาน พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร ให้รองรับการใช้งานเชิงดิจิทัล รวมทั้งพัฒนาและจัดระบบการทำงานส่งเสริมการเกษตรและการให้บริการ เพื่อให้สามารถให้บริการแก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการให้บริการที่สำนักงาน การให้บริการทางออนไลน์ และการเข้าถึงเกษตรกรในพื้นที่ด้วยหน่วยบริการเคลื่อนที่

๔.๘ พัฒนางค์กรสู่ระบบราชการ ๔.๐ และปรับโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสม

ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อบูรณาการสู่ระบบราชการ ๔.๐ พัฒนาระบบส่งเสริมการเกษตรให้เป็นหน่วยงานภาครัฐที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย ปรับเปลี่ยนงานบริการให้เป็นระบบ e – Service และพร้อมส่งมอบบริการ

ที่มีคุณภาพให้กับเกษตรกร ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ให้ปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต ยึดหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คำนึงถึงความเท่าเทียมของกลุ่มทางสังคม และมีความพร้อมในการรับการตรวจสอบ รวมทั้งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดโครงสร้างองค์กรและออกแบบระบบบริหารงานใหม่ให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว กระชับ ทันสมัย สามารถตอบสนองต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงได้ในทุกมิติ มีขนาดที่เหมาะสมกับภารกิจ สามารถปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ โครงสร้างองค์กร ระบบการบริหารงาน รวมทั้งวางกฎระเบียบเองได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เน้นการทำงานแบบบูรณาการและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายทุกภาคส่วน และสามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างคุณค่าในการทำงาน

๔.๙ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร

ยกระดับงานส่งเสริมการเกษตรโดยดำเนินการตามแผนปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาของกรมส่งเสริมการเกษตร สร้างทีมนักวิจัย และ Core Team สนับสนุนการจัดเวทีวิชาการในทุกระดับ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยในงานประจำ (Routine to Research : R2R) และการนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมที่เหมาะสมไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ และขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรบนฐานองค์ความรู้และหลักวิชาการ รวมทั้งกำหนดโจทย์วิจัยและวางแผนการวิจัยแห่งอนาคตร่วมกันระหว่างเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร/มหาวิทยาลัย/เอกชน/ภาครัฐ เพื่อให้ได้ผลการทดสอบระดับ Lab Scale ไปใช้ในการทดสอบต่อระดับ Commercial Scale ตลอดจนพัฒนาระบบฐานข้อมูลงานวิจัยด้านการส่งเสริมการเกษตร

๔.๑๐ สร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์

สร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเพิ่มประสิทธิภาพการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตรผ่านสื่อและช่องทางต่าง ๆ ในรูปแบบที่น่าสนใจ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น ทั้งเกษตรกร บุคลากร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

บทที่ ๔

โครงการของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี ๒๕๗๐

๑. การจัดทำโครงการและงบประมาณปี ๒๕๗๐ กรมส่งเสริมการเกษตร

เนื่องจากปัญหาภาคเกษตรที่ยังไม่ถูกแก้ไข ได้แก่ (๑) โครงสร้างการผลิต เกษตรกรรายย่อยขาดการรวมกลุ่มที่มีประสิทธิภาพทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จาก economies of scale ได้อย่างเต็มศักยภาพ (๒) การปลูกพืชซ้ำซาก ข้าว-มันสำปะหลัง-ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยังคงเป็นพืชหลัก ส่งผลให้ Productivity ต่ำกว่าศักยภาพที่แท้จริง (๓) ต้นทุนการผลิตสูง ปุ๋ย แรงงาน และโลจิสติกส์ มีต้นทุนสูงกว่าประเทศคู่แข่ง ส่งผลให้สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน และ (๔) ระบบตลาดบิดเบี้ยว Proce Signal ไม่โปร่งใส ทำให้เกษตรกรตัดสินใจผิดพลาดในการวางแผนการผลิต สินค้าเกษตรส่วนใหญ่ยังคงเป็น primary commodity ไม่เกิดการเพิ่มมูลค่าและการสร้างแบรนด์ ประกอบกับปัญหาการจัดทำงบประมาณปัจจุบัน อาทิ (๑) โครงการกระจายกระจาย กรมส่งเสริมการเกษตรมีโครงการย่อยปีละ ๒๐ - ๓๐ โครงการ ทำให้เกิดการกระจายและส่งผลกระทบบ้าง (๒) รูปแบบการดำเนินงานซ้ำซาก ทุกโครงการทำแบบเดียวกัน เช่น ไตรมาส ๑ อบรมชี้แจง ไตรมาส ๔ ประชุมสรุป ทำให้บุคลากรภาคสนามต้องวิ่งเข้าประชุมหลายครั้ง (๓) ยึดติดโครงการเดิม ทีมงานยังคงเน้นแปลงใหญ่ ศพก. Young Smart Farmer อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (สคปช.) วิสาหกิจชุมชน เน้นอบรมและแจกของมากกว่า productivity และ competitiveness ซึ่งเกษตรกรได้รับประโยชน์เฉพาะหน้า แต่ระบบการผลิต Value chain และ competitiveness ไม่เปลี่ยนแปลง ดังนั้น การจัดทำโครงการและงบประมาณในปี ๒๕๗๐ กรมส่งเสริมการเกษตร จึงมุ่งเน้นการปฏิรูปเชิงโครงสร้างเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรไทย โดยกำหนดกรอบโครงการเป็น ๓ แผนงานหลัก (Flagship Programs) เป็นการปรับจาก “หลายโครงการแยก” สู่ “3 Flagship ระดับแผนงาน” ครอบคลุมยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ประเด็น

๑.๑ ขับเคลื่อนโครงการตามกรอบ ๓ Flagship Programms ประกอบด้วย

Flagship 1 : Climate Smart Agriculture & Food Security หรือการเกษตรที่เพิกทั้งภูมิอากาศและความมั่นคงด้านอาหาร มุ่งเสริมสร้างความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป้าหมายหลัก คือ (๑) เสริมสร้างความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (๒) ลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและความแปรปรวนของราคา และ (๓) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างยั่งยืน โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ พื้นที่/cluster เกษตรเสี่ยงภัย (Area-based approach) โครงการย่อย เช่น ศพก. แปลงใหญ่ สุขภาพพืช และ Agri-map & Smart Transition

Flagship 2 : High-Value & Sustainable Value Chains หรือห่วงโซ่มูลค่าสูงและยั่งยืน มุ่งเน้นยกระดับความสามารถในการแข่งขันและส่งออก เป้าหมายหลัก คือ (๑) ความสามารถในการแข่งขัน ยกระดับมาตรฐานการผลิตให้สอดคล้องกับข้อกำหนดสากล พัฒนาแบรนด์สินค้าเกษตรไทยให้เป็นที่ยอมรับในตลาดโลก (๒) การส่งออกและมาตรฐาน เตรียมความพร้อมรองรับ EUDR และข้อกำหนด low carbon เพื่อเข้าถึงตลาดส่งออกคุณภาพสูง และ (๓) ห่วงโซ่มูลค่ายั่งยืน พัฒนาระบบ value chain แบบครบวงจร ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป การตลาด จนถึงผู้บริโภคขั้นสุดท้าย โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ Cluster พืชมูลค่าสูง และ value chain ที่มีศักยภาพแข่งขันได้ โครงการย่อย ได้แก่ Young Smart Farmer/ Smart Farmer วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร HPV 200 farms, Coffee MOU/GIS, ตลาดเกษตรกร (digital; marketplace) เกษตรอัตลักษณ์

Flagship 3 : Agri-Extension Transformation หรือการเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ DOAE 4.0 โดยปรับบทบาทบุคลากรจาก “ผู้ให้ความรู้” เป็น “Agri-coach” ที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการให้บริการ เป้าหมายคือ (1) ระบบทะเบียนเกษตรกรดิจิทัล (2) Dashboard สำหรับติดตามผลลัพธ์ (3) ระบบ e-voucher สำหรับปัจจัยการผลิต โดยมุ่งเน้นพัฒนา (1) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ให้เป็นผู้ช่วยเหลือเกษตรกรระดับท้องถิ่น/เป็นผู้ช่วย Agri-coach

(2) ศดปช./ศจช. เป็นศูนย์บ่มเพาะนวัตกรรมเกษตร (3) Agri-Dashboard & Digital Registry เป็นระบบติดตามและประเมินผลแบบเรียลไทม์

๑.๒ หลักการขับเคลื่อนแนวทางใหม่

๑) Area-based & Long-term Engagement : เลือกพื้นที่/cluster เดิม (นาย A, B, C) แล้วทำต่อเนื่อง ๓ – ๕ ปี ไม่เปลี่ยนไปยังพื้นที่ใหม่ (D, E, F) เพื่อให้เกิดผลกระทบที่ยั่งยืน

๒) Systemic Customer : ลูกค้าคือ cluster/พื้นที่/บุคลากรระบบ ไม่ใช่การนับรายบุคคล เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ

๓) Flagship Alignment : ทุก Sub-project ต้อง align กับ Flagship เดียว ไม่ซ้ำซ้อน ไม่ลอยเพื่อความชัดเจนในการบริหารจัดการ

Outcome-based KPI : วัดผลจาก Productivity, Yield stability. Loss reduction, market access, carbon reduction แทนการนับจำนวนคนหรือการอบรม

๑.๓ รูปแบบการดำเนินงาน : One Calendar – One Platform

การดำเนินงานในแต่ละไตรมาส มีดังนี้

Q1 : Integrated Kick-off การประชุมเปิดตัว 3 Flagship เท่านั้น ไม่ใช่ ๒๕ โครงการแยก ลดการประชุมและเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสาร

Q2-Q3 : Continuous Coaching ทุกโครงการย่อยลงในพื้นที่เดียวกัน (complementary) บุคลากรภาคสนามทำงานต่อเนื่องในพื้นที่เป้าหมาย

Q4 : Flagship Annual Review สรุปผลด้วย Dashboard outcome รวม ไม่ใช่รายโครงการย่อย มุ่งเน้นผลลัพธ์เชิงระบบ

ประโยชน์ของแนวทางใหม่ ประกอบด้วย

๑) ลดความซ้ำซ้อนและภาระงาน

๒) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ

๓) สร้างผลกระทบเชิงระบบที่ยั่งยืน

๔) การสื่อสารที่ชัดเจนกับคณะรัฐมนตรี/สำนักงานประมาณ

สรุป Key Message ในการดำเนินงานโครงการ

๑) การบูรณาการโครงการ จาก ๒๐ – ๓๐ โครงการย่อย ควบรวมเป็น 3 Flagship Programs ระดับแผนงาน

๒) การจัดเรียงใหม่ โครงการเดิมยังคงอยู่ แต่ถูกจัดเรียงใหม่เป็น Sub-projects ภายใต้ 3 Flagship

๓) ความต่อเนื่อง ลูกค้าคือ area/cluster/system ทำต่อเนื่อง ๓ - ๕ ปี เพื่อสร้างผลกระทบที่แท้จริง

สำหรับงบประมาณปี ๒๕๗๐ “กรมส่งเสริมการเกษตร จะขับเคลื่อน 3 Flagship Programs เพื่อบูรณาการทุกโครงการย่อยให้เกิดผลลัพธ์เชิงระบบ : ความมั่นคงอาหาร การแข่งขันห่วงโซ่มูลค่า และการเปลี่ยนผ่านองค์กรสู่ DOAE 4.0”

๑.๔ หลักการกำหนดการใช้ PBL & Peer Coaches Learning

โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้บนพื้นฐานของปัญหา และการให้เกษตรกรสอนเกษตรกรด้วยกันเอง (Problem – based Learning (PBL) & Peer Coaches Learning) สำคัญมีดังนี้

๑) Flagship 1 (CSA & Food Security) → PBL และ Peer Coaches = Core Method

- เพราะเน้น “การเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต” ของเกษตรกร

- เกษตรกรต้องเรียนรู้ผ่านโจทย์จริง เช่น ปัญหาผลผลิตต่ำ, โรคแมลง, ข้าวไม่คุ้มทุน

- Peer Coach (Agri-Coach, อกม., Smart Farmer) เป็น “หัวใจ” ที่ทำให้เกษตรกรยอมปรับเปลี่ยน

๒) Flagship 2 (High-Value & Sustainable Value Chains) → PBL และ Peer Coaches = Applied Method

- ใช้ PBL กับเกษตรกรและ SMEs เช่น การทำ Business Case ของพืชหรือผลิตภัณฑ์
- Peer Coach = กลุ่มเกษตรกรต้นแบบ, SMEs ที่ประสบความสำเร็จ → ถ่ายทอด

ประสบการณ์จริง

- เหมาะกับการฝึก Financial Literacy, Branding, Compliance (EUDR, RSPO, SPS)

๓) Flagship 3 (Agri-Extension Transformation) → PBL และ Peer Coaches = Capacity-Building Method

- ใช้ PBL ในการฝึกอบรมบุคลากร DOAE เช่น case study : เกษตรกรเจอ climate risk, extension officer ต้องออกแบบ solution

- Peer Coach = ใช้ Agri-Coach senior → ช่วยโค้ชรุ่นใหม่
- ทำให้ DOAE ไม่ติดกรอบ “อบรม lecture” แต่เป็นองค์กรที่เรียนรู้แบบ Coaching & Peer Learning

✓ Key Takeaway

- ทุกโครงการ ทุก Flagship ต้องมี PBL & Peer Coaches → เพื่อแก้จุดอ่อนเดิมของ DOAE ที่ “อบรมแบบ lecture เยอะ แต่ไม่เปลี่ยนพฤติกรรม”

- แต่ระดับการใช้แตกต่าง :

Flagship 1 = Core Method (ฝังในทุกกิจกรรม)

Flagship 2 = Applied Method (ใช้กับ cluster, SMEs, compliance, branding)

Flagship 3 = Capacity-Building Method (ใช้กับบุคลากร DOAE เอง)

๑.๕ กรอบการเรียนรู้ (PBL & Peer Coaches Learning Framework)

ในการเรียนรู้บนพื้นฐานของปัญหา และการให้เกษตรกรสอนเกษตรกรด้วยตนเอง มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ Knowledge (องค์ความรู้ที่ต้องมี) Skills (ทักษะที่ต้องฝึก/Analytical Skills) และ Mindset (ทัศนคติที่ต้องปลูกฝัง) สำคัญมีดังนี้

๑.๕.๑ Knowledge (องค์ความรู้ที่ต้องมี)

๑) Climate & Environment Knowledge

- ความรู้เรื่อง Climate Change และผลกระทบต่อเกษตรกร
- การจัดการภัยพิบัติ (น้ำท่วม, แล้ง, ศัตรูพืช)
- Soil-Water-Nutrient cycle และผลต่อ productivity

๒) Production & Technology Knowledge

- หลักการ CSA, CST, RA (Climate Smart / Conservation Smart / Regenerative Agriculture)
- พันธุ์พืชที่ทนแล้ง-โรค / Crop rotation
- การจัดการศัตรูพืชแบบบูรณาการ (IPM)
- Digital tools: Agri-Map, Forecasting App, Dashboard, MRV

๓) Market & Value Chain Knowledge

- การบริหารต้นทุน-ผลตอบแทน (ROI)
- Contract farming, GI/Identity product, Branding
- Compliance : GAP+, EUDR, RSPO, Carbon Footprint

๔) Financial & Business Knowledge

- Financial literacy พื้นฐาน: บัญชีฟาร์ม, cash flow

- Financial ratios : ROI, Gross Margin, Net Profit, Break-even point
- Business plan, Access to finance, Carbon credit trading

๕) Governance & Community Knowledge

- กฎหมายและมาตรฐานด้านเกษตร
- บทบาทคณะกรรมการ commodity board
- การจัดการแบบ cluster และการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

๑.๕.๒ Skills (ทักษะที่ต้องฝึก / Analytical Skills)

- วิเคราะห์ yield gap, ROI, risk
- ใช้ข้อมูลจาก dashboard / risk map

๑) Problem-Solving Skills (PBL Core)

- Root cause analysis
- การออกแบบ solution ที่เหมาะกับบริบทพื้นที่

๒) Technical Skills

- การทำเกษตรตาม CSA/RA, soil conservation, irrigation
- การใช้เทคโนโลยี IoT, drone, digital tools

๓) Coaching & Peer Learning Skills

- การสื่อสารแบบโค้ช (active listening, facilitation)
- ถ่ายทอดความรู้ peer-to-peer
- การสร้างกลไก peer review และ feedback loop

๔) Financial & Entrepreneurial Skills

- คำนวณต้นทุน-กำไร, วิเคราะห์ break-even point
- จัดทำ mini business plan
- เข้าถึงตลาดดิจิทัลและ branding

๕) Compliance & ESG Skills

- การทำ checklist GAP+, EUDR, RSPO
- การบันทึก carbon footprint และรายงาน MRV

๑.๕.๓ Mindset (ทัศนคติที่ต้องปลูกฝัง)

- Growth mindset : มองปัญหาเป็นโอกาสในการเรียนรู้
- Collaborative mindset : เชื่อในพลังของเพื่อนโค้ชและเครือข่าย
- Accountability : รับผิดชอบต่อผลลัพธ์ ไม่ใช่เฉพาะกิจกรรม
- Entrepreneurial mindset : คิดเป็นผู้ประกอบการ มุ่งกำไรสุทธิและมูลค่าเพิ่ม
- Digital-friendly mindset : เปิดรับและใช้เครื่องมือดิจิทัลในการตัดสินใจ

✓ Key Takeaway

- PBL → เน้นให้เกษตรกร “เรียนรู้จากโจทย์จริง” (เช่น น้ำไม่พอ, ROI ติดลบ, ตลาดไม่รับซื้อ) → แล้วฝึกการวิเคราะห์ - แก้ปัญหา
- Peer Coaches → ใช้เพื่อนเกษตรกร, อคม., Smart Farmer เป็นโค้ช → เกิดการเรียนรู้แบบแนวราบที่ต่อเนื่อง

๒. โครงการของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี ๒๕๗๐

โครงการเป็นองค์ประกอบหลักในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดโครงการที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๗๐ ซึ่งมีจำนวน ๒๒ โครงการ ๑ ผลผลิต โดยมีการจัดทำความเชื่อมโยงกับเป้าหมายและตัวชี้วัด เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการดำเนินโครงการ การรายงานผลการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผลโครงการ ดังนี้

- สรุปภาพรวมโครงการส่งเสริมการเกษตรที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย และวิสัยทัศน์

- โครงการและงบประมาณในปีงบประมาณ ๒๕๗๐ จำแนกตามแผนงาน
- โครงการและงบประมาณในปีงบประมาณ ๒๕๗๐ จำแนกตามกลยุทธ์กรมส่งเสริมการเกษตร

เนื่องจากระบบการจัดทำแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการในปัจจุบัน กำหนดให้ ๑ โครงการสามารถตอบได้เพียง ๑ เป้าหมายเท่านั้น แต่ในการจัดทำโครงการของกรมส่งเสริมการเกษตรมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาโครงการในลักษณะบูรณาการ ครอบคลุมการพัฒนาในหลายมิติ และสามารถตอบได้หลายเป้าหมาย เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนและเกิดประโยชน์สูงสุดกับเกษตรกร นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ของกรมส่งเสริมการเกษตร “เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้เพิ่มขึ้น” ได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงได้จัดทำความเชื่อมโยงของโครงการส่งเสริมการเกษตรกับตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่แต่ละโครงการต้องดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สรุปภาพรวมโครงการส่งเสริมการเกษตรที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย และวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ กรมส่งเสริมการเกษตร

เป้าหมายภาพรวม

- เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้เพิ่มขึ้น
- การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น
- เกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐
- การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓
- วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕ องค์กรเกษตรกรเป็น Smart Group ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ เกษตรกรเป็น Smart Farmer และ Young Smart Farmer เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑๑,๕๔๕ ราย

เกษตรกรมีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีรายได้เพิ่มขึ้น

กลยุทธ์/ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

กลยุทธ์ที่ ๑ การส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต

- ๑.๑ มูลค่าผลผลิตสินค้าเกษตรอัตลักษณ์และผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี
- ๑.๒ มูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕
- ๑.๓ มูลค่าสมุนไพรและเครื่องเทศ แผลงเศรษฐกิจ และสินค้าเกษตรจากฐานชีวภาพเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
- ๑.๔ มูลค่าผลผลิตของฟาร์ม/แปลงที่นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕
- ๑.๕ ผลผลิตต่อหน่วยของฟาร์ม/แปลงที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่/อัจฉริยะ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
- ๑.๖ มูลค่าผลผลิตของสินค้าเกษตรสำคัญเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕
- ๑.๗ วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕
- ๑.๘ รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๒
- ๑.๙ วิสาหกิจชุมชนและเกษตรกรที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔ ต่อปี
- ๑.๑๐ แปลงต้นแบบเกษตรมูลค่าสูงและการเกษตรเท่าทันการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๒๐๐ แปลง
- ๑.๑๑ มีต้นแบบผลิตภัณฑ์เกษตรมูลค่าสูง จำนวน ๑๐๐ ผลิตภัณฑ์
- ๑.๑๒ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐

กลยุทธ์ที่ ๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

- ๒.๑ เกษตรกรน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕
- ๒.๒ เกษตรกรสูงวัยที่ผ่านการอบรมด้านการประกอบอาชีพและนำไปปฏิบัติไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
- ๒.๓ เกษตรกรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๓๘,๔๕๐ ราย
- ๒.๔ Young Smart Farmer และ Smart Farmer เพิ่มขึ้น จำนวน ๑๑,๕๔๕ ราย
- ๒.๕ องค์กรเกษตรกรมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐
- ๒.๖ เกษตรกรได้รับการยกระดับเป็นผู้ประกอบการเกษตรกรเพิ่มขึ้น จำนวน ๔,๐๐๐ ราย

กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- ๓.๑ ลดการเผาในพื้นที่การเกษตร จำนวน ๖๖,๐๐๐ ไร่
- ๓.๒ ร้อยละ ๘๐ ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการปรับตัวโดยใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่เท่าทันภูมิอากาศ
- ๓.๓ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตสินค้าเกษตรลดลง ๗๐,๐๐๐ ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (CO₂e)
- ๓.๔ พื้นที่ขยายผลการเพาะปลูกพืชใช้น้ำน้อยที่เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า จำนวน ๒๓,๐๐๐ ไร่
- ๓.๕ ร้อยละของพื้นที่เป้าหมายที่มีค่าเฉลี่ยรายปีปริมาณฝุ่นละออง PM2.5 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด
- ๓.๖ จำนวนจุดความร้อน (Hotspot) ในพื้นที่เกษตรกรรมที่ลดลง*

กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ

- ๔.๑ บุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตรเป็น Smart Officer ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด
- ๔.๒ กระบวนการและบริการของกรมส่งเสริมการเกษตรที่ปรับเปลี่ยนมาใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่นหรือระบบงานอื่น ผ่านระบบ e-service หรือ Government Digital Services หรือพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัลใหม่ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ กระบวนการงาน
- ๔.๓ บุคลากรผ่านการอบรมตามหลักสูตรดิจิทัล ได้แก่ หลักสูตร Cyber Security หลักสูตร Data Governance หรือหลักสูตรอื่นที่กำหนดพร้อมทั้งได้รับใบประกาศนียบัตรรับรองการอบรมหลักสูตรร้อยละ ๙๐
- ๔.๔ คะแนนผลการประเมินสถานะในการเป็นระบบราชการ ๔.๐ ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการอยู่ในระดับเป้าหมายขั้นสูง
- ๔.๕ กรมส่งเสริมการเกษตรผ่านเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ (๙๐ คะแนนขึ้นไป)

โครงการของ กสกร. / ตัวชี้วัด

๑. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (๑.๑/๑.๑๒)
๒. โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ (๑.๓/๑.๑๒)
๓. โครงการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานและบริการมูลค่าสูง (๑.๔/๑.๑๐/๑.๑๑/๑.๑๒)
๔. โครงการยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง (๑.๔/๑.๑๒)
๕. โครงการส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมเชิงพื้นที่ (๑.๕/๑.๑๒)
๖. โครงการทะเบียนเกษตรกรและบริหารจัดการสารสนเทศการเกษตรด้านพืช (๑.๖)
๗. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต (๑.๖/๑.๑๒)
๘. โครงการตลาดเกษตรกร (๑.๖/๑.๑๒)
๙. โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับความมั่นคงด้านอาหาร (๑.๖)
๑๐. โครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน (๑.๗/๑.๔/๑.๑๑/๑.๑๒)
๑๑. โครงการปรับเปลี่ยนผลิตภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (๑.๖/๑.๑๒)
๑๒. โครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (๑.๖/๑.๑๒)

๑๓. โครงการพัฒนาพื้นที่พิเศษอย่างยั่งยืน (๒.๑)
๑๔. โครงการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (๒.๑)
๑๕. โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (๒.๓)
๑๖. โครงการพัฒนาเกษตรกรเพื่อให้บริการทางการเกษตร (๒.๓)
๑๗. โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒.๓)
๑๘. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร (๒.๓)
๑๙. โครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร (เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)) (๑.๑๑/๑.๑๒/๒.๖/๒.๔/๒.๓)
๒๐. โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร (๒.๕/๒.๒/๒.๓)

๒๑. โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๓.๑/๓.๒/๓.๓/๓.๔/๓.๕/๓.๖)

๒๒. โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับบุคลากรภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล (๔.๓)

หมายเหตุ : ที่มาของตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

กลยุทธ์ที่ ๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน

● ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ ๒.๒ เกษตรกรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๓๘,๖๖๕ ราย โดยเป็นเป้าหมายจากโครงการภายใต้แผนแม่บท เศรษฐกิจฐานราก ประกอบด้วย (๑) โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร (๒) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (๓) โครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร (เกษตรกรปราชญ์ (Smart Farmer)) (๔) โครงการพัฒนาเกษตรกรเพื่อให้บริการทางการเกษตร (๕) โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (๖) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร

● ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ ๒.๓ Young Smart Farmer และ Smart Farmer เป็นเป้าหมายจากโครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร (เกษตรกรปราชญ์ (Smart Farmer))

● ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ ๓.๒ – ๓.๓ เป็นตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่มาจากแผนปฏิบัติการด้านพืชเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๗๐ กรมส่งเสริมการเกษตร

● ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายที่ ๒.๖ และ ๓.๔ – ๓.๖ เป็นตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

โครงการและงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำแนกตามแผนงาน

หน่วย : ล้านบาท ทศนิยม ๔ ตำแหน่ง

แผนงาน/โครงการ/ผลผลิต		เป้าหมาย	หน่วยนับ	งบประมาณ
		๘๗,๙๙๑		
๑	แผนงานบุคลากรภาครัฐ			๓,๙๑๑.๔๔๖๗
๑)	งบบุคลากร			๓,๘๓๙.๖๕๓๑
	เงินเดือนและค่าจ้างประจำ			๓,๒๑๘.๘๖๗๕
	ค่าตอบแทนพนักงานราชการ			๖๒๐.๗๘๕๖
๒)	งบดำเนินงาน (ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ)			๗๑.๗๙๓๖
๒	แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	๙,๐๒๐	ราย	๑๐๗๑.๑๗๘๗
๑)	ผลผลิตเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ	๙,๐๒๐	ราย	๑๐๗๑.๑๗๘๗
๓	แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า	๓,๔๔๐	ราย	๙๐๗.๖๘๑๔
๑)	โครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร*	๖๐๐,๐๐๐	ไร่	๒๒๒.๘๙๔๓
๒)	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจชีวภาพ	๑,๘๑๐	ราย	๖.๖๖๘๙
๓)	โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต	๔๖๐	แปลง	๑๒๒.๕๔๘๔
๔)	โครงการยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง*	๑๓	สินค้า	๙๐.๐๑๔๔
๕)	โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์	๑,๖๓๐	ราย	๓๐.๘๙๓๖
๖)	โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับความมั่นคงด้านอาหาร*	๙,๐๐๐,๐๐๐	หน่วย	๑๑๒.๒๔๕๖
๗)	โครงการทะเบียนเกษตรกรและบริหารจัดการสารสนเทศการเกษตรด้านพืช*	๖,๐๐๐,๐๐๐	ครัวเรือน	๑๙๖.๕๕๑๓
๘)	โครงการตลาดเกษตรกร	๗๗	จังหวัด	๗.๑๗๖๘
๙)	โครงการส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมเชิงพื้นที่	๑๘	แปลง	๔.๔๔๓๙
๑๐)	โครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	๑,๐๐๐	แห่ง	๕๕.๔๖๓๗
๑๑)	โครงการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานและบริการมูลค่าสูง*	๒๐๐	แปลง	๕๕.๓๗๐๐
๑๒)	โครงการปรับเปลี่ยนผลิตภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก	๗๒๐	ไร่	๕.๔๑๐๕

แผนงาน/โครงการ/ผลผลิต		เป้าหมาย	หน่วยนับ	งบประมาณ
๔	แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม	๒๐,๕๓๕	ราย	๗๕.๗๘๗๓
๑)	โครงการพัฒนาพื้นที่พิเศษอย่างยั่งยืน	๖,๖๘๕	ราย	๑๖.๙๐๒๑
๒)	โครงการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	๑๓,๘๕๐	ราย	๕๘.๘๘๕๒
๕	แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก	๓๖,๙๕๐	ราย	๑๕๙.๒๐๖๑
๑)	โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๑๐,๓๙๕	ราย	๓๒.๙๔๔๓
๒)	โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๘,๘๒๐	ราย	๖๑.๙๘๐๐
๓)	โครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร (เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer))	๑๑,๕๔๕	ราย	๓๖.๐๕๒๒
๔)	โครงการพัฒนาเกษตรกรเพื่อให้บริการทางการเกษตร	๓,๖๐๐	ราย	๑๘.๓๗๑๗
๕)	โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒,๕๙๐	ราย	๑๒.๗๐๓๔
๖	แผนงานยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน	๑,๕๐๐	ราย	๒.๘๓๖๕
๑)	โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	๑,๕๐๐	ราย	๒.๘๓๖๕
๗	แผนงานยุทธศาสตร์จัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม	๑๖,๕๐๐	ราย	๖๑.๓๑๐๐
๑)	โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม*	๑๖,๕๐๐	ราย	๖๑.๓๑๐๐
๘	แผนงานบูรณาการรัฐบาลดิจิทัล	๔๖	ราย	๐.๕๒๕๐
๑)	โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับบุคลากรภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล	๔๖	ราย	๐.๕๒๕๐

หมายเหตุ : - เป็นโครงการสำคัญที่กรมฯ เสนอเป็นโครงการสำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จำนวน ๖ โครงการ
 - ข้อมูลงบประมาณโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการประจำปี ๒๕๗๐ ของกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นรายละเอียดการประมาณการประมาณจากโครงการ
 ของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ ตามพระราชบัญญัติงบประมาณ รายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ (ข้อมูล
 ณ วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๘)

โครงการและงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๗๐ จำแนกตามกลยุทธ์กรมส่งเสริมการเกษตร

กลยุทธ์ กสก.	โครงการ กสก.	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บทฯ	แผนแม่บทย่อย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓
กลยุทธ์ที่ ๑ การส่งเสริมการผลิต และจัดการสินค้า เกษตรตลอดห่วงโซ่ การผลิต	๑) โครงการส่งเสริมและพัฒนา สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่ อุปทานเศรษฐกิจสร้างสรรค์	ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน	การเกษตร	เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำ ด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๒) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตร ชีวภาพเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานเศรษฐกิจ ชีวภาพ	ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน	การเกษตร	เกษตรชีวภาพ	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำ ด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๓) โครงการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่ อุปทานและบริการมูลค่าสูง	ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน	การเกษตร	เกษตรอัจฉริยะ	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำ ด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๔) โครงการยกระดับสินค้าเกษตรมูลค่าสูง	ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน	การเกษตร	เกษตรอัจฉริยะ	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำ ด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๕) โครงการส่งเสริมการขยายผลเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมเชิงพื้นที่	ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน	การเกษตร	เกษตรอัจฉริยะ	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำ ด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๖) โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อปรับเปลี่ยนผลิตภาพการผลิต	ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน	การเกษตร	การพัฒนาระบบนิเวศ การเกษตร	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำ ด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๗) โครงการตลาดเกษตรกร	ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน	การเกษตร	การพัฒนาระบบนิเวศ การเกษตร	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำ ด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๘) โครงการผลิตและขยายพืชพันธุ์ดีเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับ ความมั่นคงด้านอาหาร	ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน	การเกษตร	การพัฒนาระบบนิเวศ การเกษตร	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำ ด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๙) โครงการส่งเสริมการจัดการสุขภาพพืช เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน	การเกษตร	การพัฒนาระบบนิเวศ การเกษตร	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำ ด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

กลยุทธ์ กสก.	โครงการ กสก.	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บทฯ	แผนแม่บทย่อย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓
	๑๐) โครงการทะเบียนเกษตรกรและบริหารจัดการสารสนเทศการเกษตรด้านพืช	ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การเกษตร	การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๑๑) โครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน	ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การเกษตร	การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๑๒) โครงการปรับปรุงเพิ่มผลผลิตภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก	ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การเกษตร	การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	ผลผลิตเกษตรกรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ	ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	-	-	-
กลยุทธ์ที่ ๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรองค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน	๑๓) โครงการพัฒนาพื้นที่พิเศษอย่างยั่งยืน	ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	พลังทางสังคม	การเสริมสร้างทุนทางสังคม	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๑๔) โครงการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	พลังทางสังคม	การเสริมสร้างทุนทางสังคม	หมวดหมู่ที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
	๑๕) โครงการพัฒนาทักษะและแนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร (เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer))	ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	เศรษฐกิจฐานราก	การยกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ	หมวดหมู่ที่ ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม
	๑๖) โครงการศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	เศรษฐกิจฐานราก	การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก	หมวดหมู่ที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เด็ดขาดได้อย่างยั่งยืน
	๑๗) โครงการพัฒนาเกษตรกรเพื่อให้บริการทางการเกษตร	ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	เศรษฐกิจฐานราก	การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก	หมวดหมู่ที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เด็ดขาดได้อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ กสก.	โครงการ กสก.	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บทฯ	แผนแม่บทย่อย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓
	๑๘) โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	เศรษฐกิจฐานราก	การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก	หมวดหมู่ที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน
	๑๙) โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร	ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	เศรษฐกิจฐานราก	การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก	หมวดหมู่ที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน
	๒๐) โครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรในจังหวัดชายแดนภาคใต้	ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	เศรษฐกิจฐานราก	การสร้างสภาพแวดล้อมและกลไกที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก	หมวดหมู่ที่ ๘ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน
กลยุทธ์ที่ ๓ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๒๑) โครงการส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	การเติบโตอย่างยั่งยืน	การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและคามตรฐานสากล	หมวดหมู่ที่ ๑๐ ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ
กลยุทธ์ที่ ๔ การพัฒนาศักยภาพองค์กรและการบริหารจัดการ	๒๒) โครงการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับบุคลากรภาครัฐเพื่อการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล	ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ	การพัฒนาบริการประชาชน	หมวดหมู่ที่ ๑๓ ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน